

**Utlåtande 2006:131 RII (Dnr 328-3467/2005, 328-1272/2005)**

## **Förslag till fortsatt inriktning för Högdalstopparna**

### **Samordning av planerna för Högdalstoppen med omnejd**

**Motion av Henrik Ehrenberg (kd) (2005:26)**

**Minoritetsåterremiss från kommunfullmäktige den 29 maj 2006**

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Förslaget till inriktning för Högdalstopparna godkänns.
2. Berörda nämnder ges i uppdrag att genomföra inriktningsprogrammet inom ramen för sina ordinarie ansvarsområden.
3. De ekonomiska konsekvenserna av ett genomförande av inriktningsförslaget får beaktas i samband med upprättande av berörda nämnders budgetar för 2007 och framåt.
4. Motion (2005:26) av Henrik Ehrenberg (kd) angående samordning av planerna för Högdalstoppen med omnejd anses besvarad med vad föredragande borgarråd anför.

**Föredragande borgarrådet Kersti Py Börjeson anför följande.**

*Ärendet*

*Program för utveckling av Högdalstopparna*

Högdalstopparna ligger på gränsen mellan Farsta och Vantörs stadsdelsnämndsområden i södra Stockholm. Området består av tre konstgjorda berg

eller toppar som formats av rivningsmassor, grovsopor och rester från sopförbränning från 1960-talet fram till år 2001. Stockholms stads avsikt har redan från början varit att området ska kunna användas som ett rekreationsområde efter avslutad tippverksamhet.

Förslaget till inriktning har tagits fram av projektgruppen för Högdalstopparna med representanter för stadsledningskontoret, idrottsförvaltningen, markkontoret, renhållningsförvaltningen, stadsbyggnadskontoret samt Farsta och Vantörs stadsdelsförvaltningar.

*Bilaga 2* Program för utveckling av Högdalstopparna, *bilaga 3* Illustrationsplan över Högdalstopparna.

#### *Minoritetsåterremiss*

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 29 maj 2006 behandlades detta ärende. En minoritet av kommunfullmäktiges ledamöter beslutades att ärendet skulle återremitteras. Orsaken var att finansieringen inte ansågs tillräckligt tydlig. I samråd med stadsledningskontoret så har ärendet kompletteras för att öka tydligheten i beslutet. Resultatet av samrådet är att beskrivningen av investeringen i "Mina synpunkter" nu även har formulerats som en egen beslutssats. Dessutom har ett klagörande skett vilket förtydligar att eventuella utredningsutgifter för 2006 skall ske inom respektive nämnds ram för 2006.

#### *Remisser*

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, renhållningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, marknämnden, Farsta stadsdelsnämnd och Vantörs stadsdelsnämnd.

*Stadsledningskontoret* anser att föreliggande utredning och programförslag visar att det finns stora möjligheter att utveckla Högdalstopparna till ett attraktivt rekreationsområde. Kostnaderna bedöms till c:a 36 miljoner och avser då parkupprustning, tillgänglighetsåtgärder samt en skateboardanläggning.

*Idrottsnämnden* anser att en utveckling av området runt Högdalstopparna är en viktig del för såväl det rörliga friluftslivet, spontanidrottandet som det organiserade idrottslivet. Nämndens ansvar anses främst vara röra skateanläggningen och hoppbacken och nämnden framhåller att ansvaret för spontanidrott inte är idrottsnämndens ansvar.

*Marknämnden* delar helt den presenterade visionen och inriktningen för Högdalstopparna. Högdalstopparna kan bli ett spännande område för utevistelse med aktiviteter från skateåkning till fågelskådning. Nämnden är mycket

angelägen om att denna viktiga utveckling genomförs så snart som möjligt, första steget är att resurser anvisas.

*Miljö- och hälsoskyddsnämnden* är positiv till den presenterade visionen och övergripande inriktningen. Den ansluter till stadens miljöprogram som anger att stockholmarna skall erbjudas en attraktiv och hälsosam utomhusmiljö.

*Renhållningsnämnden* accepterar förslag till fortsatt inriktning under förutsättning att avfallshanterings- och återvinningsverksamheten kan fortsätta i sin nuvarande utsträckning och utvecklas inom befintligt område.

*Stadsbyggnadsnämnden* ser positivt på tanken att utveckla sport- och friluftaktiviteter på Högdalstoppen och området runt omkring. De delar av Hökarängstoppen som ligger närmast Högdalenverket är detaljplanlagt som park. I övrigt är området inte planlagt och användningen är således inte fastställd. I översiktsplan 1999 redovisas Högdalstopparna som natur och park.

*Farsta stadsdelnämnd* föreslår att Farsta stadsdelsnämnd tilldelas ansvar för investeringarna för utvecklingen av Högdalstopparna och att nämnden tilldelas 40 miljoner kronor för detta ändamål.

Nämnden framhåller även svårigheten att täcka investeringsbehovet inom nuvarande investeringsplan. Vidare framhålls att det råder oklarhet om vad skateboardanläggningen är att betrakta som, en idrottsanläggning eller en spontantidrotts yta.

*Vantörs stadsdelsnämnd* instämmer i stort i det förslag till fortsatt utveckling av Högdalstopparna som projektgruppen tagit fram. Vad gäller investeringen så föreslås att 40 miljoner kronor avsätts i budgeten 2007 som ett första steg i Högdalstopparnas fortsatta utveckling. Nämnden ser även positivt på den föreslagna indelningen i tre etapper.

#### *Motionen*

I motion (2005:26) av Henrik Ehrenberg (kd) angående samordning av planerna för Högdalstoppen med omnejd anføres att det finns en förvirring kring planerna på att utveckla området runt Högdalstoppen. Motionären ser en risk att de olika förslagen inte harmonierar med varandra och förordar att staden tar ett helhetsgrepp kring området. I motionen förordas en etablering av idrotts- och friluftscentrum där olika anläggningar integreras för att höja områdets status och attraktionskraft. Motionären föreslår att fullmäktige ger ”idrottsnämnden i uppdrag att till kommunfullmäktige lägga fram ett förslag på ett idrotts- och friluftscentrum kring Högdalstoppen”.

*Bilaga 4 Motion 2005:26 av Henrik Ehrenberg (kd).*

### *Remisser*

Motionen har remitterats till stadsledningskontoret, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd och Vantörs stadsdelsnämnd.

*Stadsledningskontoret* beklagar att det tycks ha uppstått förvirring kring planerna på att utveckla Högdalstopparna. Stadsledningskontoret har efter det att motionen lämnades i mars 2005 inkommit med ett samlat inriktningsförslag för Högdalstopparna. Förslaget syftar till att ta ett samlat grepp kring områdets framtid på det sätt som efterfrågas i motionen.

Bland övriga remissinstanser delar nämnderna stadsledningskontorets uppfattning och framhåller att en grupp med berörda förvaltningar har påbörjat samordningsarbetet.

### *Mina synpunkter*

Det är positivt att arbetet med utvecklingen av Högdalstopparna nu tar ett stort steg framåt. Det är särskilt glädjande att ett område som tidigare använts för tippning av bland annat sopor och rivningsmassor kan utvecklas till något positivt. Jag anser att området via Högdalstopparna har en stor potential att bli ett spännande område för både rekreation och idrott med stor betydelse för regionen. För att ytterligare stärka området utreds även en naturreservatbildning inom Norra Magelungens omgivning.

Motionen lyfter upp behoven av samordning för arbetet med Högdalstopparna. Jag delar motionärens intention att samordning är viktigt. Sedan motionens skrevs har det också tillsatts en arbetsgrupp med representanter från berörda förvaltningar. Den inriktning som nu föreslås innebär att området utvecklas både som ett grönområde och som ett område för rekreation och idrott.

Jag ser positivt på att skateboardanläggningen i området blir av. Skateboardkulturen har sina rötter i åkande på gator och torg så väl som i backar. Som idrott är skateboard en relativt ny företeelse. Det är av stor vikt att de anläggningar som byggs är efterfrågade av dagens och morgondagens barn och ungdom. Skateanläggningen i Högdalstopparna kommer att utgöra ett viktigt tillskott till Stockholms utbud av idrottsanläggningar.

Arbetet med Högdalstopparna har blivit ett gott exempel på medborgarinflytande. Under arbetets gång har flera föreningar och medborgare varit aktiva i framtagna av förslaget.

Jag ser positivt på den ansvarsfördelning inom staden som tydliggörs i detta ärende. De ekonomiska konsekvenserna av ett genomförande av inriktnings-

förslaget får beaktas i samband med upprättande av berörda nämnders budgetar för 2007 och framåt.

Kostnader för fortsatt utredning under innevarande år ska inrymmas inom berörda nämnders budgetar för 2006. Utgångspunkten är att ett genomförande av projektet ska ske inom ramen för berörda nämnders respektive ansvarsområde.

Jag delar även arbetsgruppens uppfattningar angående den övergripande inriktningen i etapperna, välkomnande offentlig miljö, mångfald av aktiviteter och utvecklandet av områdets ekologiska värden.

Med anledning av ovanstående anser jag att förslaget till inriktning för Högdalstopparna godkänns och att berörda nämnder ges i uppdrag att genomföra inriktningsprogrammet inom ramen för sina ordinarie ansvarsområden.

**Borgarrådsberedningen** tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

**Reservation** anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Vi lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

**Kommunstyrelsen** delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Förslaget till inriktning för Högdalstopparna godkänns.
2. Berörda nämnder ges i uppdrag att genomföra inriktningsprogrammet inom ramen för sina ordinarie ansvarsområden.
3. De ekonomiska konsekvenserna av ett genomförande av inriktningsförslaget får beaktas i samband med upprättande av berörda nämnders budgetar för 2007 och framåt.

4. Motion (2005:26) av Henrik Ehrenberg (kd) angående samordning av planerna för Högdalstoppen med omnejd anses besvarad med vad fördragande borgarråd anför.

Stockholm den 31 maj 2006

På kommunstyrelsens vägnar:  
ANNIKA BILLSTRÖM

Kersti Py Börjeson

*Anette Otteborn*

**Reservation** anfördes av *Kristina Axén Olin, Sten Nordin och Mikael Söderlund* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

## ÄRENDET

### PROGRAM FÖR UTVECKLING AV HÖGDALSTOPPARNA

Högdalstopparna ligger på gränsen mellan Farsta och Vantörs stadsdelsnämndsområden i södra Stockholm. Området består av tre konstgjorda berg eller toppar som formats av rivningsmassor, grovsopor och rester från sopförbränning från 1960-talet fram till år 2001. Stockholms stads avsikt har redan från början varit att området ska kunna användas som ett rekreationsområde efter avslutad tippverksamhet.

I motion 1998:36 av Leif Rönngren (s) respektive motion 2001:53 av Yildiz Kafkas (mp) ges förslag kring hur området kan utvecklas som rekreationsområdet. Kommunfullmäktige behandlade dessa motioner i april 2004 och beslutade att ge kommunstyrelsen i uppdrag att tillsätta en arbetsgrupp för att utreda den fortsatta användningen av Högdalstopparna och återkomma till kommunfullmäktige med förslag till fortsatt inriktning före utgången av 2004.

Förslaget till inriktning har tagits fram av projektgruppen för Högdalstopparna med representanter för stadsledningskontoret, idrottsförvaltningen, markkontoret, renhållningsförvaltningen, stadsbyggnadskontoret samt Farsta och Vantörs stadsdelsförvaltningar. (Projektgruppens förslag kallas även Programförslaget.)

Projektgruppen föreslår att kommunstyrelsen remitterar gruppens förslag till berörda nämnder och bolag inom staden samt andra berörda.

*Bilaga 2* Program för utveckling av Högdalstopparna, *bilaga 3* Illustrationsplan över Högdalstopparna.

### MINORITETSÅTERREMISS

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 29 maj 2006 behandlades detta ärende. En minoritet av kommunfullmäktiges ledamöter beslutades att ärendet skulle återremitteras. Orsaken var att finansieringen inte ansågs tillräckligt tydlig. I samråd med stadsledningskontoret så har ärendet kompletteras för att öka tydligheten i beslutet. Resultatet av samrådet är att beskrivningen av investeringen i "Mina synpunkter" nu även har formulerats som en egen beslutssats. Dessutom har ett klagörande skett vilket förtydligar att eventuella utredningsutgifter för 2006 skall ske inom respektive nämnds ram för 2006.

## REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, renhållningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, marknämnden, Farsta stadsdelsnämnd och Vantörs stadsdelsnämnd. Dessutom har SL, AB Fortum värme, SITA Sverige AB och Företagsgruppen Högdalen inkommit med yttranden.

**Stadsledningskontorets** tjänsteutlåtande av den 30 augusti 2005 utgör tillsammans med bilagt program för utveckling av Högdalstopparna en redovisning av uppdraget.

### *Förslaget till inriktning i korthet*

#### Utgångspunkter

De delar av Hökarängstoppen som ligger närmast Högdalenverket är detaljplanlagt som park. I övrigt är området inte planlagt och användningen är således inte fastställd. I översiktsplan 1999 redovisas Högdalstopparna som natur och park och som en del av Stockholms övergripande grönstruktur. Planeringsinriktningen är att den övergripande grönstrukturens områden och stråk ska behållas och att tillgängligheten till områdena utvecklas. Även i Vision för Söderort, som kommunfullmäktige antog hösten 2002, anges att Högdalstopparna bör utvecklas som rekreationsområde.

I översiktsplan 1999 är området närmast Högdalens kraftvärmeverk markerat som verksamhetsområde och inriktningen är att mark ska reserveras för återvinningsstationer, omlastningsstationer och för anläggningar som utvinner energi ur avfall.

#### Vision och övergripande inriktning

Projektgruppen anser att området Högdalstopparna har en unik potential att bli ett spännande rekreationsområde av regional betydelse. Området bör därför utvecklas i enlighet med intentionerna i översiktsplanen och söderortsvisionen. Stockholms stads vision för detta utvecklingsarbete föreslås vara:

*Högdalstopparna utvecklas till ett attraktivt och välbesökt rekreationsområde med stora möjligheter till spontanidrott, friluftsliv, naturupplevelser och kulturella upplevelser.*

Projektgruppen föreslår att fyra övergripande inriktningar ska styra det fortsatta utvecklingsarbetet. Den första övergripande inriktningen är att iordningsställa en *välkomnande offentlig miljö* i området.

- Högdalstopparna ska nås via ett tydligt och lättorienterat nät av gång- och cykelstråk med välkomnande entréer från olika håll. Tillgängligheten för funktionshindrade ska förbättras.

- Ett möblerings- och skyltprogram för området ska upprättas för att skapa en sammanhållen miljö och för att besökare ska kunna orientera sig bättre än idag.
- De två befintliga parkeringsplatserna, vid Magelungsvägen samt vid Fagersjövägen, rustas upp.
- Gränserna mellan rekreationsområdet och Högdalens industriområde, inklusive Vantörs återvinningscentral och sorteringsanläggning, behålls och görs tydligare.

Den andra övergripande inriktningen är att staden ska verka för en *mångfald av aktiviteter* i området.

- Fler människor ska få anledning att besöka området vilket i sin tur leder till ökad trygghet.
- De olika topparna namnges, ges skilda karaktärer och lockar människor med olika typer av intressen.
- Området ska kunna inrymma såväl permanenta anläggningar som möjligheter till tillfälliga evenemang.

Den tredje inriktningen är att ta tillvara och utveckla de *ekologiska värden* som finns i delar av området.

- Den biologiska mångfalden ska gynnas och området ska även fortsättningsvis vara en viktig fågellokal som lockar många övervintrande och sträckande fågelarter.
- Möjligheterna att ta del av de ekologiska värdena ska förbättras genom ökad tillgänglighet i området.
- Högdalstopparna bör ingå i kommande utredningar av eventuell naturreservatsbildning för Rågsveds friområde och Fagersjöskogen.

Den fjärde inriktningen är att verka för *förstärkt drift och underhåll* i området.

- Ansvarsfördelningen mellan stadsdelsnämnderna och befintliga och tillkommande verksamhetsutövare klargörs.
- En mer regelbunden renhållning och skötsel leder till ökad trygghet och bidrar till en positiv utveckling i området.
- En stor andel brukarmedverkan i skötseln ska uppmuntras.

#### Förslag till åtgärder

Projektgruppen har inte sett som sitt huvuduppdrag att i detalj föreslå åtgärder för att uppnå de föreslagna inriktningarna. Det bilagda programmet innefattar dock en bruttolista över åtgärder som illustrerar de föreslagna övergripande inriktningarna för området som helhet och för de tre olika topparna. I programmet studeras även de förslag och idéer som inkommit inom ramen för Stadsdelsförnyelsen.

Det bör i detta sammanhang poängteras att åtgärderna som ingår i programförslaget inte är heltäckande. Projektgruppens uppfattning är att det finns stora möjligheter att i framtiden inrymma fler verksamheter som stämmer överens med förslaget till övergripande inriktning för Högdalstopparna.

#### *Ekonomiska konsekvenser*

Projektgruppen har låtit göra en preliminär kostnadsbedömning för de åtgärder som ingår i programmet. Kostnaderna för förslagen bedöms sammantaget uppgå till cirka 36 mnkr och fördelas enligt följande:

|                               |            |
|-------------------------------|------------|
| Parkupprustning               | ca 15 mnkr |
| varav tillgänglighetsåtgärder | ca 3 mnkr  |
| Spontanidrott, skateboard     | ca 21 mnkr |
| SUMMA                         | ca 36 mnkr |

I denna kostnadsbedömning ingår inte de hoppbackar och mindre naturvårdsinsatser som föreslås i programmet. Det finns också flera osäkerhetsfaktorer i denna tidiga kostnadsbedömning. Till exempel har det inte tagits någon hänsyn till eventuella förorenade eller miljöfarliga material eller massor i topparna.

Projektgruppen har inte gjort någon samlad bedömning av ökade driftkostnader med anledning av programmet. Farsta och Vantörs stadsdelsnämnd har idag mycket begränsade kostnader för drift och underhåll till följd av att området inte är iordningställt. Ett genomförande av programmet skulle därmed öka dessa nämnders kostnader för parkskötsel, barmarksrenhållning och vinterväghållning. Projektgruppens avsikt är att berörda nämnder gör en bedömning av dessa effekter i samband med kommande remissbehandling av ärendet.

#### *Genomförande*

Projektgruppens uppfattning är att ett eventuellt genomförande av programmet bör ske i etapper. En grov etappindelning skulle kunna vara följande:

|         |                                                                                                                                                                                                              |
|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Etapp 1 | Vidareutveckling av discgolfbana, planteringar vid återvinningscentral, iordningsställande av parkeringsplatser och entréer, anläggning av longboardbana/parkväg, skyltning till området samt skötselprogram |
| Etapp 2 | Anläggning av parkvägar och vissa skateboardanläggningar, naturmarksskötsel, anläggning av plats för parkteater, utsiktsplatser, solgropar och platser för fågelskådning                                     |

Etapp 3            Slutförande av parkvägar, anläggning av resterande skateboardanläggningar, dualbana för cykel och eventuella hoppbackar

#### *Stadsledningskontorets synpunkter och förslag*

Stadsledningskontoret anser att föreliggande utredning och programförslag visar att det finns stora möjligheter att utveckla Högdalstopparna till ett attraktivt rekreationsområde. En sådan utveckling har också inletts genom att en discgolfbana öppnats under sommaren 2005. Det är också möjligt att öka tillgängligheten för funktionshindrade trots att området är mycket kuperat.

En viktig utgångspunkt för projektgruppens arbete har varit ta fram förslag till utveckling av rekreationsområdet och samtidigt säkerställa behoven av mark för anläggningar som kopplade till återvinningsverksamhet m.m. vid Högdalens industriområde i enlighet med översiktsplanen. Det föreliggande förslaget innebär att de nuvarande gränserna i huvudsak behålls och förtydligas och stadsledningskontorets bedömning är att detta är en lämplig avvägning mellan behovet av mark för tekniska verksamheter och behovet av ett välkomnande och tillgängligt rekreationsområde. Det är dock viktigt att företagarna i området ges möjlighet att lämna synpunkter på förslaget i den kommande remissbehandlingen.

Investeringskostnaderna för åtgärderna i programförslaget ingår inte i berörda nämnders investeringsplaner. Utgångspunkten har varit att ett genomförande av projektet ska ske inom ramen för berörda nämnders ordinarie ansvarsområde. Det bör i detta sammanhang framhållas att projektet berörs av den organisationsförändring som skett när det gäller ansvar för investeringar i parker och grönområden. Det är till exempel oklart om de omfattande anläggningarna för skateboard som skisserats i programmet är att betrakta som en regelrätt idrottsanläggning, som en anläggning för spontanidrott på parkmark eller som en reguljär parkinvestering. Det är därför mycket angeläget att ansvarsfördelningen inom staden tydliggörs i den fortsatta beredningen av ärendet.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen efter sedvanlig remissbehandling av ärendet föreslår att kommunfullmäktige godkänner förslaget till inriktning för Högdalstopparna och ger berörda nämnder i uppdrag att genomföra programmet.

**Stadsledningskontoret** har sammanställt remissyttrandena över förslaget och efter samråd med föredragande rotel funnit anledning att lämna kompletterande synpunkter och förslag i ett kompletterande tjänsteutlåtande daterat 23 februari 2006. Detta tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret kan konstatera att förslaget till inriktning överlag mottagits mycket positivt av remissinstanserna. Kontorets slutsats är att förslaget till inriktning

för Högdalstopparna är väl förankrat, inte minst genom de insatser som genomförts inom ramen för Stadsdelsförnyelsen. Stadsledningskontoret ser således ingen anledning att ändra sin tidigare bedömning att det finns stora möjligheter att utveckla Högdalstopparna till ett attraktivt grönområde.

Stadsledningskontoret vill med anledning av inkomna synpunkter från remissinstanserna göra följande förtydliganden.

#### *Ansvarsfördelning*

Inriktningsprogrammet innefattar inte något definitivt förslag till ansvarsfördelning för ett genomförande av programmet. Oklarheten rör i första hand ansvaret för den föreslagna skateboardanläggningen som kan ses som en anläggning för spontanidrott eller som en regelrätt idrottsanläggning. Kontorets uppfattning är att de anläggningar som föreslås i programmet är så omfattande att det är rimligt att idrottsnämnden får ansvar för utveckling och framtida drift. Det innebär att ansvaret för ett genomförande av inriktningsprogrammet i stort bör fördela sig enligt följande:

|                                         |                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Stadsdelsnämnderna<br>Farsta och Vantör | Fortsatt utredning, utveckling, drift och underhåll av park- och naturmark inom respektive stadsdelsnämndsområde.                                                                                                    |
| Idrottsnämnden                          | Fortsatt utredning, utveckling, drift och underhåll av idrottsanläggningar, inkl. skateboardanläggning.                                                                                                              |
| Stadsbyggnadsnämnden                    | Planläggning av de icke planlagda delarna av verksamhetsområdet som gränsar till rekreationsområdet.<br><br>Beaktande av inriktningsprogrammet i samband med fortsatt utredning av naturreservatsbildning i området. |
| Marknämnden                             | Tillhandahållande av expertkompetens i fråga om drift, underhåll och investeringsverksamhet i området.                                                                                                               |

Ovanstående ansvarsfördelning ställer stora krav på samarbete mellan berörda nämnder. De nämnder som ansvarar för utveckling och drift i området bör enligt stadsledningskontorets mening överväga en gemensam projektledning för arbetet.

#### *Genomförande*

Flera nämnder betonar i sina remissyttranden vikten av att förslaget kan genomföras inom en snar framtid. Stadsledningskontoret har förståelse för denna synpunkt med tanke på det stora lokala engagemanget och den breda förankringsprocessen som genomförts inom framför allt Stadsdelsförnyelsen. Kontoret står dock fast vid sin be-

dömning att det är rimligt med en etappvis utbyggnad inom området med utgångspunkt från fullmäktiges beslut om inriktningsprogrammet. Berörda nämnder bör studera vidare hur etappindelningen bör ske och hur de olika insatserna ska samordnas på ett lämpligt sätt.

Det bör också framhållas inriktningsförslaget endast innehåller en preliminär kostnadsbedömning för ett genomförande av de åtgärder som illustrerar inriktningen för Högdalstopparna. Det är därför nödvändigt att berörda nämnder genomför ytterligare utredning och projektering med utgångspunkt från kommunfullmäktiges beslut. Stadsledningskontorets uppfattning är att nämndernas arbete under innevarande år får inrymmas inom ramen för beslutat budget för 2006. De ekonomiska konsekvenserna av ett genomförande av inriktningsprogrammet under de kommande åren får beaktas vid upprättande av de berörda nämndernas budgetar för 2007.

**Idrottsnämnden** beslutade den 6 december 2005 att som svar på remissen från stadsledningskontoret överlämna och åberopa idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande.

**Idrottsförvaltningens** tjänsteutlåtande av den 15 november 2005, har i huvudsak följande lydelse.

Idrottsförvaltningen anser att en utveckling av området runt Högdalstopparna är en viktig del för såväl det rörliga friluftslivet, spontanidrottandet som det organiserade idrottslivet. Projektgruppen föreslår att fyra övergripande inriktningar skall styra det fortsatta utvecklingsarbetet. En välkomnande offentlig miljö iordningställs, en mångfald av attraktiva aktiviteter skapas, de ekologiska värdena ska tillvaratas och utvecklas, framtida drift och underhåll ska förstärkas.

De delar som utgör idrott i programmet, hoppbackar och eventuellt även skateytor för tävlingsverksamhet avses vara idrottsnämndens ansvar. Intresset för backhoppning i Stockholm har varit i avtagande i takt med milda vintrar. Förvaltningen gör bedömningen att artificiella material i kombination med natursnö kan vara en möjlig lösning. Anläggandet av denna anläggningstyp har prövats i bland annat Örnsköldsvik och Sollefteå med gott resultat. En grundstruktur för byggande av hoppbackar finns redan inarbetad i den av de tre ”topparna” som numera benämns Hökarängstoppen. En kostnadsbedömning av nämnda kombinationsbackar utifrån erfarenheterna i Örnsköldsvik och Sollefteå blir ca 1 mnkr.

Idrottsförvaltningen föreslår idrottsnämnden att godkänna förslaget till inriktning för Högdalstopparna med ett etappvis genomförande. Förvaltningen avser därefter på nämndens uppdrag att återkomma med ett genomförandebeslut för de delar idrottsnämnden initierat.

Investeringskostnader för åtgärderna i programförslaget ingår inte i berörda nämnders investeringsplaner. Utgångspunkten har varit att ett genomförande av projektet ska ske inom ramen för berörda nämnders ordinarie ansvarsområde. Det bör i sam-

manhanget framhållas att projektet berörs av den organisationsförändring som skett när det gäller ansvar för investeringar i parker och grönområden. Det är därför mycket angeläget att ansvarsfördelningen inom staden tydliggörs i den fortsatta beredningen av ärendet. Förvaltningen erfar att ansvaret för inventeringar i parkmarken och för spontanidrott och lek fr.o.m. 2006 åvilar stadsdelsförvaltningarna.

**Marknämnden** beslutade 15 december 2005 att godkänna markkontorets förslag till beslut samt att därutöver anföra följande.

Marknämnden delar helt den presenterade visionen och inriktningen för Högdalstopparna. Högdalstopparna i Farsta-Vantör kan bli ett spännande område för utevistelse med aktiviteter från skateåkning till fågelskådning. Nämnden är mycket angelägen om att denna viktiga utveckling genomförs så snart som möjligt, första steget är att resurser anvisas. Det krävs en viss stadsövergripande samordning då både avfallshantering, naturvärden och äldre sopptippar behöver hanteras. En styrka i planeringen för projektet hittills har varit den deltagande lokala dialogen där idéer kunnat föras fram och vidareutvecklats.

Vantör och Farsta är redan grönt och skönt, det blir ännu bättre med denna utveckling som även är ett första steg mot förverkligandet av Ekopark Syd. De ekologiska värdena i området ska utvecklas. Nämnden är även angelägen om att alla möjligheter minska bullret tas tillvara.

**Markkontorets** tjänsteutlåtande av den 23 november 2005 har i huvudsak följande lydelse.

#### *Vision, inriktning och genomförande*

Kontoret ställer sig bakom visionen, inriktningen och programmet och anser att det är angeläget att göra föreslagna satsningar om Högdalstoppsområdet ska utvecklas till den resurs för rekreation och friluftsliv som det har potential att vara.

Den viktigaste nyckeln till om området kommer att bli attraktivt är, enligt kontorets bedömning, att det är befolkat - att många människor vistas i området. Det är en förutsättning för trygghet och för att hålla området välskött och utan skadegörelse. För att många ska vara där behövs en mångfald av möjligheter till upplevelser och rekreation. Programmets genomförande kan innebära en sådan mångfald för människor i olika åldrar och med olika intressen.

Programmet innehåller dels en satsning på gångvägar och naturvårdsåtgärder för den vanlige besökaren i området, dels satsningar på aktivitetsanläggningar, framför allt skateboardanläggningar. Det finns redan en discgolfbana av regional betydelse med sikte på att bli en bana för tävlingar på europanivå. Anläggningarna planeras på två av topparna medan det är meningen att den tredje – Fagersjötoppen – skall lämnas mer orörd med inriktning på naturvård och naturupplevelser.

De omfattande aktivitetsanläggningarna fyller tre syften. Det första är att fungera för utövarna. Programförslaget är utformat i nära samarbete med dessa. Det andra är att befolka området. Anläggningarna har förutsättningar att locka till sig många människor och bli en mötesplats för ungdomar med skateboardintresse vilket också kan ge trygghet för andra besökare i området. Det tredje är att anläggningarna blir målpunkter med ”underhållning” för den vanlige besökaren.

Kontoret vill också lyfta fram att andra aktiviteter än de som finns föreslagna i programmet kan rymmas inom Högdalstoppsområdet och bidra till att visionen för området förverkligas. Discgolfbanan är ett bra exempel på en verksamhet som ligger helt i linje med visionen, och som kommit till och drivs på privat initiativ. Den lockar folk och erbjuder en aktivitet som hjälper till att hålla området vårdat. Det vore önskvärt att flera sådana verksamheter kan inrymmas. Deras lämplighet får prövas mot den beslutade visionen och inriktningen för området.

I samband med beslutet om vision och inriktning bör särskilda medel avsättas till berörda nämnder om programmet ska kunna genomföras. Högdalstopparna berör två stadsdelnämnder samt idrottsnämnden.

Det är viktigt att ansvarsfördelningen för anläggande, drift och underhåll samt för upplåtelser i området klarläggs.

Idrottsnämnden bör ges ansvar för idrottsanläggningarna. Den discgolfbana som redan finns lockar utövare från hela staden och fungerar för nationella och internationella tävlingar. De planerade skateboardanläggningarna är i samma klass. Idrottsnämnden är van att hantera regionala idrottsanläggningar och deras tävlingar. Idrottsnämnden har också avtal om medfinansiering och skötsel för liknande regionala anläggningar för andra sporter. Idrottsnämnden bör också ges investeringsmedlen för att genomföra skateboardanläggningar i programmet av samma anledning. Det är rimligt att skateboardanläggningarna till i viss mån finansieras från skateboardklubbarna.

Det kommer att finnas behov av samordning mellan de olika idrottsutövarna på Högdalstopparna eftersom de finns inom samma geografiska område, utnyttjar samma gemensamma ytor och service, parkering mm. Idrottsnämnden bör därför ha hand om befintliga och föreslagna löpande upplåtelser för idrottsverksamhet inom Högdalstopparna.

Högdalstopparna bör i övrigt ses som ett parkområde och investeringar, drift och underhåll (utom för idrottsanläggningarna) bör ligga på stadsdelsnämnderna.

#### *Detaljplaneläggning för Högdalenverket och återvinningsanläggningar*

Remissen behandlar Högdalstopparnas värde och möjligheter ur ett rekreativt perspektiv. Det är också mycket viktigt att områdets värde för stadens hantering av restavfall och värmeförsörjning garanteras. SITA, Fortum och renhållningsförvaltningen bedriver här omfattande verksamhet med betydelse för hela Stockholm. Alla tre har behov av att utöka sina områden. Dessutom har andra intressenter med återvinningsverksamhet önskat etablera sig i närheten.

Det är mycket svårt att hitta lämpliga områden för denna typ av verksamhet trots att det är en prioriterad uppgift för staden. På flera ställen där återvinningsverksamhet och

värmeverk finns har staden andra planer. Det är viktigt att noga överväga rekreationsintresset mot behovet av ytor för återvinning och stadens tekniska försörjning. Det mest lämpliga verktyget för ett sådant övervägande är detaljplaneprocessen.

Sannolikt är de gränser som verksamhetsområdet har idag inte optimala. För Högdalenverket finns en detaljplan där Fortums fastighet betecknas som industri och den omgärdas av parkmark. Det som betecknas som parkmark är på flera håll hårdgjorda ytor och riktigt dåliga miljöer att vistas på. SITA och renhållningsförvaltningens områden ligger på mark som inte är detaljplanlagd. De arrenderar marken av staden och bebyggelsen har tillfälliga bygglov. Den utbredning verksamheten har idag är inte prövad och vägd mot andra intressen, utan har vuxit där det funnits tillgängliga ytor för verksamhetens behov. I en detaljplaneprocess prövas verksamhetsområdets utbredning i förhållande till rekreationsvärden för Högdalstopparna.

En annan anledning till att verksamhetsområdet behöver detaljplanläggas är utredningen om naturreservatet Rågsveds friområde-Farstanäset-Fagersjöskogen-Högdalstopparna som pågår och som väntas lägga fram ett första förslag under våren 2006. Om Högdalstopparna ska ingå i naturreservatet är det bättre att ha fastställt gränserna för verksamhetsområdet i en detaljplaneprocess än i processen för bildandet av naturreservat. Detaljplaneprocess är till för att väga och avgränsa olika intressen mot varandra. I processen för bildandet av naturreservat står naturvårdsintresset i fokus.

Kommunfullmäktige bör därför ge stadsbyggnadskontoret i uppdrag att detaljplanlägga verksamhetsområdet. För resten av toppområdet – det som skall var för rekreation och aktiviteter - är det inte lika angeläget att nu bestämma vilket skydd som långsiktigt är mest lämpligt. Det kan skyddas genom att det planläggs som park, idrottsmark eller genom naturreservatsbildning. Vilken form det än blir måste hänsyn tas till planerna på Södra inre tvärleden som berör området.

Mot redovisad bakgrund föreslår kontoret att marknämnden överlämnar och åberopar kontorets tjänsteutlåtande som remissvar på förslaget till vision och fortsatt inriktning för Högdalstopparna.

#### **Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade den 13 december 2005 att**

1. föreslå ändring av stadsledningskontorets beslutsförslag till att fortsatt planering kring Högdalstopparna i enlighet med inriktningsprogrammet samordnas med pågående arbete för naturreservat
2. miljö- och hälsoskyddsnämnden förutsätts informeras om förorenad mark konstateras samt att anmälan ska ske till samma nämnd innan markarbeten påbörjas
3. i övrigt besvara remissen genom miljöförvaltningens tjänsteutlåtande.

**Miljöförvaltningens** tjänsteutlåtande av den 28 november 2005 har i huvudsak följande lydelse.

#### *Övergripande synpunkter - inledning*

Miljöförvaltningen är positiv till den presenterade visionen och övergripande inriktningen, då den ansluter till stadens miljöprogram som anger att Stockholmarna skall erbjudas en attraktiv och hälsosam utomhusmiljö, samt uppmuntras att besöka och vistas i parker och naturområden. Förslaget till inriktning för Högdalstopparna sker till ett område som har stor betydelse för staden utifrån flera miljöaspekter och där speciella förutsättningar råder. Förutom föreslagna inriktning för Högdalstopparna berörs området även av ett nystartat arbete för ett naturreservat, omfattande bl a Fagersjöskogen, Rågsveds friområde, Farstanäset mm. Miljöförvaltningen utvecklar nedan sin syn på hur såväl planerad som pågående markanvändning kan utvecklas inom aktuellt markområde.

#### *Mångfunktionellt område - naturreservat - zonerings*

Samtidigt som det presenterade inriktningsprogrammet för Högdalstopparna är utsänt för synpunkter, har ett arbete för naturreservatsbildning påbörjats där Högdalstopparna ingår. Aktuellt område omfattas sålunda av en parallell planering med olika utgångspunkter. Miljöförvaltningen är tveksam till om begreppet naturreservat skulle kunna omfatta den inriktning som det liggande programförslaget innehåller. Förvaltningen anser att konflikter kan uppstå mellan de biologiska värden som området innehåller och den frihet vad gäller markanvändning som olika typer av multifunktionella verksamheter kräver. Vissa förslag på verksamheter som inriktningsprogrammet beskriver, anser Miljöförvaltningen, tillhör kategorin idrottsanläggningar vilka *inte* kan anses vara förenliga med miljöbalkens syften för naturreservatsbildning. Fasta anläggningar för t ex backhoppning och skateytor kan i vissa fall utgöra ett hinder för rörligt friluftsliv. För att i området möjliggöra för verksamheter enligt inriktningsprogrammet, där stor flexibilitet och frihet i valet av verksamheter bör kunna ske, samtidigt som ett naturreservat bildas föreslår Miljöförvaltningen en zoneringsplanering av området. I delar av aktuellt område ges möjlighet till verksamheter i enlighet med förslaget inriktningsprogram, andra delar omfattas av naturreservatsbildning med därtill hörande föreskrifter. Miljöförvaltningen deltar gärna i det fortsatta planeringsarbetet inom det aktuella området för naturreservat respektive inriktningsprogram, vilket förutsätts ske samordnat.

#### *Biologisk mångfald - vatten - rekreation*

De biologiska förutsättningarna kring Högdalstopparna har utretts och redovisats i flertalet undersökningar, vilket beskrivs i programförslaget. I det pågående arbetet för ett naturreservat vill Miljöförvaltningen poängtera att befintliga förutsättningar som

råder i området måste ges större utrymme än som det presenteras i inriktningsförslaget. Dessa förutsättningar finns bl a beskrivna i stadens grönkarta där aspekter såsom värdefulla naturområden och friytor beskrivs, och där viktiga sociala värden anges exempelvis ytor för bollspel, picknick och lek. I det pågående arbetet för naturreservat är det viktigt att Högdalstopparnas betydelse, som ingående i ett regionalt gröonstråk (Hanvedenkilen), beaktas utifrån ett övergripande ekologiskt perspektiv. Högdalstopparnas betydelse i området som ytor för spridningsvägar mellan kärnområdena Fagersjöskogen, Rågsveds friområde och Farstanäset, finns redovisade i genomförda studier. Detta gäller även skogsområdet mellan Högdalstopparna och Örbyleden i riktning mot Majroskogen. Högdalstopparna har dessutom potential för ytterligare förbättringar utifrån biologisk synpunkt, då området ingår som ett idéförslag inom ramen för åtgärdsförslag till biologisk utveckling inom staden (BUS). Samarbetsprojektet BUS är ett uppdrag från Kommunfullmäktige, där staden med berörda förvaltningar tagit fram en förslagskatalog som en del av stadens naturvårdsarbete. Tillgången till vatten är idag generellt sett begränsad vid Högdalstopparna. Programförslagets idé om att åtgärda diket norr om Nynäsbanan med bl a vattenväxter bör, enligt Miljöförvaltningen, kunna utvecklas. Miljöförvaltningen föreslår att det vattenstråk som finns i områdets sydvästra del invid Nynäsbanan och mot sjön Magelungen utvecklas genom att utöka vattenytan. En sådan åtgärd kan ha betydelse för det lokala djurlivet samt även kunna fylla en funktion för rening av dagvatten och eventuellt även lakvatten från Högdalstopparna. Ett spridningssamband för våtmarkslevande arter skulle även kunna etableras från Magelungen.

#### *Högdalstopparna – en miljöskuld*

Vid MHN:s sammanträde den 22 november 2005 godkändes Miljöförvaltningens redovisning av en genomförd grundvattenundersökning inom Stockholms stad. Rapporten har tagits fram utifrån Stockholms miljöprogram, delmål 4.5. "Föroreningar till mark, yt- och grundvatten ska minska". Ett förslag till fortsättning av undersökningen är att genomföra kontinuerliga grundvattenmätningar för att försöka hitta föroreningskällorna. Vad gäller området vid Högdalstopparna har provtagningar genomförts av yt- respektive grundvatten i området, vilket visat på förhöjda halter av bl a metaller. Sannolikt är det innehållet i Högdalstopparna som är källan till de förhöjda halterna. Miljöförvaltningen anser därvid att Högdalstopparna utgör en miljöskuld vilken ska beaktas i det fortsatta planeringsarbetet. Detta innebär dels att provtagning av mark som är aktuell för markarbeten ska ske. Upplysningsplikt råder till Miljö- och hälsoskyddsnämnden om förorenad mark konstateras. Arbeten i förorenad mark utgör "miljöfarlig verksamhet" i miljöbalkens mening och är anmälningspliktigt till samma nämnd. Dels ska, i enlighet med gällande miljöprogram, det fortsatta planeringsarbetet studera och föreslå åtgärder för eventuell pågående urlakning av Högdalstopparna vad gäller miljöstörande ämnen. Stockholms miljöprogram anger att förorenade marker ska kartläggas och sanering påbörjas.

### *Transporter – parkering*

Frågan om transporter till och från Högdalstopparna blir viktig med en uppdelning av marken, som Miljöförvaltningen föreslår, mellan ett naturreservat och ett område enligt inriktningsprogrammet. För att andelen som reser med kollektivtrafik skall öka, i enlighet med stadens miljöprogram, bör åtgärder genomföras i form av t ex information vid större kollektivtrafikpunkter såsom Högdalens- och Hökarängens centrum, liksom på de busslinjer som berör området (buss 172 och 165). Om ambitionerna är att kunna genomföra internationella tävlingar för skateboard, inlines mm, vilket inriktningsprogrammet beskriver, kommer behovet av transporter sannolikt öka inom området. Goda förutsättningar får anses föreligga för sådana genom de vägavsnitt som finns redan idag till Högdalens värmeverk och återvinningscentral. Miljöförvaltningen förutsätter att denna typ av transporter till området orienteras från Högdalens industriområde. Angöring för besökande med egen bil till området bör, på samma sätt som för godstransporter, ske från Högdalens industriområde. Förutom parkeringsytor för funktionshindrade bör huvuddelen av besöksparkeringen till området ske genom att utnyttja befintlig vägmark (kantensparkering) inom det intilliggande Högdalens industriområde. Att samutnyttja industriområdets parkeringsplatser, på de tider som verksamheter inte bedrivs (kvällar och helger), skulle kunna utgöra ett exempel på effektiv markanvändning. Ett argument för parkering inom Högdalens industriområde utgörs även av frågan om dagvattenhantering. Om en parkeringsyta för cirka 300 bilar anläggs enligt programförslaget behövs, enligt stadens dagvattenstrategi, reningsåtgärder vidtas för att undvika ytterligare miljöbelastning av sjön Magelungen. Dagvatten från Högdalens industriområde leds däremot till Henriksdals reningsverk.

### *Mark för stadens tekniska försörjning*

MHN har tidigare framhållit kraftvärmeverkets betydelse för staden och behovet av områdesskydd för denna typ av verksamhet. Miljöförvaltningen ser positivt på pågående planering för området som kommer att utmynna i detaljplaner respektive naturreservat, där även kraftvärmeverket, återvinningscentralen mm omfattas. Miljöförvaltningen anser det viktigt att den fortsatta planeringen för området därvid beaktar framtida behov av mark för kraftvärmeverk, återvinningscentral mm. Detta mot bakgrund av planerad ökning av antalet innevånare i staden och därtill hörande behov av mark för stadens tekniska försörjning.

### *Barriär – åtgärder*

Banverket och Vägverket har utifrån ett regeringsuppdrag, tagit fram ett program för att åtgärda de mest väsentliga barriärerna av järnvägar och vägar för friluftsliv och biologisk mångfald, med tyngdpunkt på rikets större tätorter. I programmet har de mest väsentliga barriärerna identifierats och en handlingsplan för fysiska åtgärder presenterats (se Åtgärdsprogram för barriäreffekter av vägar och järnvägar 2005).

Målet är att de väsentligaste barriärerna skall åtgärdas under perioden 2010-2014. Bland de cirka 70 barriärer som identifierats finns området Magelungsvägen och Nynäsbanan vid Högdalstopparna med. Platsen anges utgöra ett svagt parti av Hanvedenkilen och en barriär för såväl biologisk mångfald som friluftsliv. Då en åtgärd för att minska beskriven barriär har stor betydelse för programområdet, förutsätter Miljöförvaltningen, att den fortsatta planeringen undersöker möjligheterna till samverkan i denna fråga.

**Renhållningsnämnden** beslutade den 14 december 2005 att godkänna renhållningsförvaltningens redovisning och överlämna den till stadsledningskontoret som svar på remissen.

**Renhållningsförvaltningens** tjänsteutlåtande av den 4 december 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Renhållningsförvaltningens kommentarer och påpekande under arbetet har varit att den avfallshanterings- och återvinningsverksamhet som finns idag inom området är av avgörande vikt för att avfallshanteringen som helhet för staden skall fungera på ett tillfredsställande sätt. Under förutsättningar att avfallshanterings- och återvinningsverksamheten kan fortsätta i sin nuvarande utsträckning och utvecklas inom befintligt område så ser inte Renhållningsförvaltningen annat än att förslaget till fortsatt inriktning är acceptabelt.

Det finns emellertid ytterligare en kommentar till förslaget som Renhållningsförvaltningen vill framföra. Den gångväg som finns i förslaget mellan Renhållningsförvaltningens återvinningscentral och SL:s spårområde måste utformas så att det inte medför intrång med skadegörelse på Renhållningsförvaltningens återvinningscentral eller SL:s spårområde. Dessutom måste gångvägen utformas så att gångtrafiken väl separeras från den biltrafik som finns till avfallshanterings- och återvinningsområdet. Gångvägen måste också vara tillräckligt upplyst för att vara ett säkert gångstråk och inte bara en plats för de som vill göra intrång på Renhållningsförvaltningens återvinningscentral eller SL:s spårområde.

**Stadsbyggnadsnämnden** beslutade den 8 december 2005 att svara på remissen och överlämna och återge stadsbyggnadskontorets utlåtande.

**Stadsbyggnadskontorets** tjänsteutlåtande av den 22 november 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontoret ser positivt på tanken att utveckla sport- och friluftaktiviteter på Högdalstoppen och området runt omkring. Kontoret har med det syftet deltagit i den arbetsgrupp vars arbete ligger till grund för inriktningsförslaget. Ett sport- och

friluftscentrum bör bli en tillgång för alla stockholmare och framför allt för boende i Söderort. Boende i delar av Bandhagen, Hagsätra, Högdalen och Örby har idag långt till stora sammanhängande grönområden.

De delar av Hökarängstoppen som ligger närmast Högdalenverket är detaljplanelagt som park. I övrigt är området inte planlagt och användningen är således inte fastställd. I översiktplan 1999 redovisas Högdalstopparna som natur och park och som en del av Stockholms övergripande grönstruktur. Planeringsinriktningen är att den övergripande grönstrukturens områden och stråk ska behållas och att tillgängligheten till områdena utvecklas. Området närmast Högdalens kraftvärmeverk är tillsammans med Högdalens industriområde markerat som verksamhetsområde och inriktningen är att markanvändningen bibehålls i stort och området utvecklas i takt med näringslivets behov. Den mer detaljerade planeringen visar på vilket sätt en utveckling är lämplig även med hänsyn till andra intressen.

I Vision för Söderort, som kommunfullmäktige antog hösten 2002, anges att Högdalstopparna bör utvecklas som rekreationsområde. Kommunstyrelsen beslutade i mars 2005 att ansöka hos länsstyrelsen om bidrag för att ta fram ett förslag till naturreservat för området Rågsveds friområde-Högdalstopparna-Fagersjöskogen-Farstanäset. Avsikten var att ta fram ett förslag till reservat som stödjer en mångsidig användning och utveckling av området, samtidigt som områdets natur- och kulturvärden tas till vara. I maj beviljade länsstyrelsen staden bidrag.

Högdalstopparna finns beskrivna i "Grönkarta för Vantör". De delvis skogsbevuxna topparna har stort landskapsvärde och utgör värdefulla landskapsformationer. De är också värdefulla friytor. De skapade topparnas skulpturala karaktär bör bevaras. Utsikten från Högdalstopparna har en stark karaktär av rymdkänsla som är svår att få uppleva på andra platser i Stockholmstrakten än just högst upp på toppar som de här. Området har blivit sargat och "stökigt" och behöver lagas och rustas upp, oavsett om ett sportcenter kommer till eller inte. Skapas ett sportcenter kan anordnandet av de olika anläggningarna bidra till upprustningen. Deras placering och utformande är därför särskilt viktigt.

Staden kommer även fortsättningsvis att ha behov av avgränsade områden för stadens tekniska försörjning, störande verksamhet, deponering etc. Det är därför viktigt att utreda det framtida behovet och att säkerställa sådana områden. Kontoret tar för närvarande, tillsammans med näringslivskontoret, markkontoret och stadsledningskontoret, fram en strategi för en framtida inriktning för stadens verksamhetsområden avseende deras funktion och behov. Kontoret har påbörjat arbetet med att ta fram ett förslag till naturreservat för Rågsveds friområde-Högdalstopparna-Fagersjöskogen-Farstanäset. I arbetet kommer ställning tas till den framtida utbredningen av Högdalens industriområde och återvinningsanläggningen. Kontoret bedömer att den typ av sport- och rekreationsanläggningar som föreslås i inriktningsprogrammet inte kräver detaljplan. Återvinningsanläggningen har idag har tillfälligt bygglov. Den, samt en eventuell utbyggnad av verksamhetsområdet, bör däremot detaljplaneläggas.

I programmet föreslås en parkering vid Magelungsvägen som kan byggas ut till ca 300 platser. Kontoret anser att det är viktigt att en bedömning görs av om dessa par-

keringsplatser räcker, så att inte svårlösta parkeringsproblem uppstår när de olika anläggningarna byggs.

**Farsta stadsdelsnämnd** beslutade den 24 november 2005 följande.

1. Nämnden överlämnar och åberopar i huvudsak som sitt yttrande förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Nämnden bifogar och åberopar tjänsteutlåtandet och dokumentet "Program för utveckling av Högdalstopparna som ett underlag för områdets utveckling" utfört inom ramen för stadsdelsförnyelsen.
3. Nämnden hemställer hos kommunfullmäktige att 40 miljoner kronor avsätts i budgeten 2007 som ett första steg i Högdalstopparnas fortsatta utveckling samt 1 miljon kronor för drift och underhåll årligen från 2007.
4. Nämnden föreslår kommunstyrelsen att uppdra åt Farsta Stadsdelsnämnd att ta ansvar för Högdalstopparna och den fortsatta utvecklingen. Arbetet ska bedrivas i nära samverkan med övriga berörda nämnder.
5. Nämnden föreslår kommunstyrelsen att för fortsatt planerings- och projekteringsarbete under 2006 anslå 1,5 miljoner kronor.
6. Nämnden hemställer att kommunfullmäktige 2006 beslutar inrätta en ny nationalstadspark - "Ekopark Syd" enligt skrivelse 19 april 2002. Högdalstopparna är en viktig del av denna nya nationalstadspark.
7. Nämnden föreslår stadsbyggnadsnämnden att inte förlänga SITA:s tillfälliga bygglov på Örby 4:1 för återvinningshus mm inom Högdalstopparnas område.
8. Nämnden föreslår trafiknämnden att inte gå vidare med planeringen av en tunnel för Södra Inre tvärleden under Högdalstopparna.
9. Farsta stadsdelsnämnd anför därutöver följande:

Nämnden ser både det förslag som tagits fram av förvaltningarna i Farsta och Vantör samt det förslag som tagits fram under ledning av Stadsledningskontoret (SLK) som viktiga underlag och visioner för den angelägna utvecklingen av Högdalstopparna. Nämnden tillstyrker SLK:s förslag om stadens vision för utvecklingsarbetet samt de fyra övergripande målsättningarna. Vi delar även SLK:s förslag till benämningar av de tre topparna.

Nämnden anser att kollektivtrafik till och från området är viktig. Vidare att denna trafik fungerar även på helgerna. En pendeltågstation vid Fagersjö ökar tillgängligheten avsevärt.

Staden har genom dessa förslag påbörjat arbetet med att ge Söderort ett centrum för rekreation. Rapporten 17 juni 2005 "Program för utveckling av

Högdalstopparna" är ett viktigt steg i processen att utveckla Högdalstopparna till ett attraktivt och välbesökt rekreatjonsområde. I denna rapport konkretiserar man de önskemål några av stadens förvaltningar och lokala intressegrupper med invånare har haft. Det finns många engagerade och goda förslag i rapporten och det lokala inflytandet har varit framträdande i detta arbete. För att arbetet med Högdalstopparna skall fortsätta med engagemang bland invånarna, förtroendevalda och tjänstemännen är nämnden angelägen om att fortsätta det öppna och processinriktade arbetssättet även i den mer konkreta planläggningen.

Vi är inte nöjda med den etappindelning som SLK föreslagit. Vi anser att arbetena ska utföras mer sammanhållet under 2007 så att vi invånare snart kan njuta av ännu bättre och tillgängligare natur och park på Högdalstoppsområdet. Nämnden ser fram emot att 2007 starta arbeten i huvudsak enligt visionerna i program för utveckling av Högdalstopparna samt förslaget till fortsatt inriktning för Högdalstopparna. Söderortsvisionen och Översiktsplanen har sett på området på samma sätt. Det behövs gröna, skyddade områden för rekreation. Farsta är grönt och skönt, det blir ännu bättre när dessa förslag genomförs. Nämnden erbjuder sig att hålla samman det fortsatta arbetet. Närmast bör en mer detaljerad planering och projektering ske under 2006.

Nämnden lägger till några principer som kommer att göra området än mer attraktivt. Dessa principer bör följa med i det fortsatta arbetet med Högdalstopparna.

De ekologiska värdena skall tillvaratas, men framförallt utvecklas. Området är idag stört av buller. Flera olika nödvändiga verksamheter bidrar med sin del: garaget för tunnelbanan, Vantörs Återvinningscentral (ÅVC Vantör), fjärrvärmeverket, pendeltåget och bilvägarna. Dessa verksamheter bör bli medvetna om sin del i den totala ljudmiljön. Området bör bullerskyddas med planteringar och bullerplank. Nya aktiviteter som tillkommer bör inte bidra eller endast marginellt bidra med nytt buller.

Högdalstopparna bör vara ett område där aktiviteten och rekreationen endast tar hjälp av besökarens egna muskler. Det gör att området får en tydlig frisksportarkaraktär men också att ljud och buller hålls så lågt som möjligt. Hänsyn skall dock tas till tillgängligheten för funktionshindrade. Ett område får en ny karaktär när man anlägger en väg. Det är oundvikligt att promenadvägar anläggs på Högdalstopparna, de underlättar framkomligheten och orienterbarheten och viss idrottslig aktivitet. Men låt de asfalterade vägarna bli så sparsamt förekommande som möjligt. Anlägg istället grusade vägar eller vägar med flis. Det ger ett vänligare, mjukare intryck och smälter bättre in i den naturliga terräng som finns idag.

Ljuskällor bör förekomma endast där det är nödvändigt. Besöker man topparna nattetid för att titta på utsikten så vill man betrakta ljuskällorna på avstånd.

Nämnden har erfarit att stadsmuseet har ett antal nedmonterade hus bl a från gamla Klara. Delar av Högdalstoppen består enligt uppgift av rivningsmaterial från Klara. I det fortsatta arbetet ska undersökas om det går att använda något av dessa hus som café. Nämnden ser gärna ett café enligt SLK:s förslag på Högdalstoppen samt ett på Hökarängstoppen för skidåkare och andra besökare. Nämnden anser att det bör anläggas ett hus vid Hökarängens bollplan för omklädning med dusch och bastumöjligheter. Detta hus kan även nyttjas av besökare till Hökarängstoppen skidbacke och Fagersjöskogens joggingbana.

Nämnden är mycket angelägen om att inte Fortums fjärrvärmeanläggning vid Kvicksundsvägen tar mer av Högdalstopparnas område i anspråk. Någon kommande utbyggnad som tar mer mark i anspråk tillstyrks alltså inte av nämnden.

Nämnden är vidare synnerligen angelägen om att det tillfälliga bygglovet för SITA:s anläggning på fastigheten Örby 4: 1, vid Kvicksundsgatan, inte förlängs. Anläggningen inkräktar menligt på Högdalstopparnas/Ekopark Syds gröna friområde. Det skräpar ner, ser fult ut, bullrar och är omgärdat av stängsel vilket många invånare som besöker området klagat över. Den lilla återvinningscentralen (ÅVC Vantör) kan vara kvar, alternativt flyttas under kraftledningen mer norrut på andra sidan Kvicksundsgatan. Det stora upplaget som SITA har kan rymmas där alternativt på annan plats. Det skämmer verkligen området för friluftsliv!

Nämnden har även med oro sett planerna på att anlägga Södra Inre tvärleden under Högdalstopparna med en upp- och nerfart vid Trollesundsvägen - Magelungsvägen, vid den nuvarande ingången till området från Högdalensidan. 55 000 bilar bedöms passera per dygn. Bullret, avgaserna och trafiken kommer avsevärt att störa fritidsområdet. Dessutom är nämnden oroad av konsekvenserna för sjön Magelungen om gräv- och sprängningsarbeten sker under Högdalstopparna -ingen vet vad som då kan laka ut! De tre topparna vilar på berg i dagen, morän och lera. Nämnden föreslår att denna planering avbryts.

Nämnden har tidigare föreslagit inrättandet av en ny nationalstadspark - Ekopark Syd -omfattande Majroskogen, förbi Gubbängens idrottsplats, Högdalstopparna, Fagersjöskogen, Snösätravägen, Högmora, Svartvik, Farstanäset, Magelungen och runt sjön där marken är tillgänglig. Ekopark Syd an knyter söder om Magelungen till den s.k. Hanvedenkilen. Ekopark Syd med utvecklade Högdalstoppar är en tillgång för hela Söderort samt för många invånare från Huddinge kommun. Nämnden är synnerligen angelägen om att Ekopark

Syd kommer till stånd. Ekopark Syd ger oss invånare väsentligt bättre möjligheter till fritidsaktiviteter i många olika former. Nämnden bifogar på nytt brevet om Ekopark Syd av den 19 april 2002.

*Reservation* anfördes av *Birgitta Holm m.fl. (m)*, *Inga-Lill Persson m.fl. (fp)* och *Peter Molin (kd)*, bilaga 1.

**Farsta stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande av den 3 november 2005 har i huvudsak följande lydelse.

#### *Bakgrund*

Stadsdelsförvaltningen instämmer i SLK:s bakgrundsbeskrivning, men vill utöver detta påpeka följande: Program för utveckling av Högdalstopparna är en vision, en möjlig framtid för området. Men de olika möjliga aktiviteter som redovisas där är en lista över de intressenter som var aktuella vid just den tidpunkt då programmet framtoogs. Några intressenter har sedan dess fått sina behov tillfredställda på annat sätt och därför fallit ifrån, samtidigt som fler nya intressenter har kommit till. Detta visar i sig att det finns en levande diskussion och ett växande intresse från olika intressenters sida för att få plats att utöva sina intressen på topparna.

Detta visar på den potential som finns för att utveckla området till ett attraktivt aktivitetsområde, men visar samtidigt på behovet av någon form av övergripande reglering för vilka aktiviteter som kan samsas i området.

Det har kommit till förvaltningens kännedom att SITA, på återvinningscentralen i området, uttrycker behov av att få utöka sin anläggning. Detta med anledning av avfallshanteringens ökande behov i staden, samt den tillväxt som för närvarande sker inom verksamheter som arbetar med avfallsåtervinning. Om den kraftledning som går tvärs igenom området, i stället kan flyttas eller grävas ner, så kan SITA:s behov tillfredställas inom det område som de i dag redan disponerar.

Detta vore positivt även för Stockholms skärmflygare, som uttryckt önskemål om att få disponera delar av området för sin flygverksamhet. Tydligen förhåller det sig så, att topparnas aerodynamiska förhållanden är idealiska för skärmflygning, men den befintliga kraftledningen är ett farligt hinder för sådan verksamhet.

#### *Stadsdelsförvaltningens synpunkter*

Farsta stadsdelsförvaltning instämmer i stort i det förslag till fortsatt inriktning för Högdalstopparna som stadsledningskontoret tagit fram.

I stadsledningskontorets synpunkter och förslag, då specifikt den del som handlar om investeringskostnaderna, bedömer Farsta stadsdelsförvaltning att investeringsbehovet inte kan täckas av berörda nämnders investeringsplaner.

Det råder oklarhet om huruvida en skateboardanläggning av de dimensioner som det handlar om i förslaget, egentligen är att betrakta som en idrottsanläggning, som en anläggning för spontanidrott på parkmark eller som en reguljär parkinvestering. Det är därför risk för att denna investering då drar ut på tiden så länge att de ungdomar och andra som önskar en skateboardanläggning tröttnar på processen.

Farsta stadsdelsförvaltning kan inte se att en sådan anläggning skulle kunna rymmas i stadsdelsförvaltningens tilldelade investeringsbudget, inte ens utslaget över ett antal år och i samarbete med Vantörs stadsdelsförvaltning.

Framtagandet av en plan för skateboardanläggningen behöver även ske i nära samverkan med de intresserade skateboardåkarna, så att dessa behåller förtroendet för Stockholms stad. De har flera förslag på i skateboardkretsar internationellt erkända skapare av skateboardanläggningar, som kan tänkas hyras in för att göra arbetet. Men sådan samverkan kan medföra, åtminstone initialt, en del ökade kostnader.

Det är därför nödvändigt med någon form av centrala medel, för att denna anläggning ska kunna projekteras och planeras så snart som möjligt. Detta motiveras även av att en anläggning av de dimensioner det här handlar om, inte kan betraktas som en lokal fråga, utan en fråga för hela staden, ur vissa aspekter hela regionen.

Det är även nödvändigt att fastslå vilken instans som ska ha det egentliga ansvaret för att fortsätta föra arbetet, både i denna del och som helhet, framåt. Stadsdelsförvaltningen saknar i SLK:s tjänsteutlåtande en konkretisering av hur arbetet ska organiseras framledes och ser en risk i att arbetet med topparna stannar av, om inte detta tydliggörs. En möjlighet är att arbetet fortsätter med den arbetsordning som hittills varit, med en projektgrupp bestående av tjänstemän från berörda förvaltningar, sammankallade av SLK en annan möjlighet är att kommunstyrelsen gör en eller flera nämnder särskilt ansvariga för det fortsatta arbetet, en tredje möjlighet är att tillsätta en särskild projektorganisation för att genomföra den inriktning som föreslås i SLK:s utlåtande.

Slutligen så är det nödvändigt att så snart som möjligt stadsplanlägga området. Stora delar av området saknar i dag stadsplan. En stadsplan för området förenklar besluts och tillståndprocesser i det fortsatta arbetet och tydliggör vilka regler som ska gälla för verksamhet i området.

Stadsdelsförvaltningen föreslår därför att Farsta stadsdelsnämnd, gärna tillsammans med Vantörs stadsdelsnämnd, hemställer att medel avsätts för det fortsatta arbetet med Högdalstopparna, att Farsta stadsdelsnämnd uppmanar stadsbyggnadsnämnden att inleda arbetet med stadsplanläggning av området, samt slutligen att Farsta stadsdelsnämnd hemställer hos kommunstyrelsen att densamma fastslår var ansvaret för det fortsatta arbetet med Högdalstopparna ska ligga.

**Vantörs stadsdelsnämnd** beslutade 12 december 2005 följande.

1. Vantörs stadsdelsnämnd överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande daterat som remissvar till kommunstyrelsen.

2. Vantörs stadsdelsnämnd beslutar att ställa hos kommunfullmäktige att 40 miljoner kronor avsätts i budgeten 2007 som ett första steg i Högdalstopparnas fortsatta utveckling samt 1 miljon kronor för drift och underhåll årligen från 2007.
3. Vantörs stadsdelsnämnd beslutar att föreslå kommunstyrelsen att för fortsatt planerings och projekteringsarbete under 2006 anslå 1,5 miljoner kronor.
4. Vantörs stadsdelsnämnd beslutar att föreslå kommunstyrelsen att uppdraga åt Vantörs stadsdelsnämnd att tillsammans med Farsta stadsdelsnämnd ansvara för drift och fortsatt utveckling Högdalstopparna.
5. Vantörs stadsdelsnämnd beslutar att föreslå stadsbyggnadsnämnden att inte förlänga SITA:s tillfälliga bygglov på Örby 4:1 för återvinningshus mm inom Högdalstopparnas område.

Samt därutöver anföra:

Nämnden ser både det förslag som tagits fram av förvaltningarna i Farsta och Vantör samt det förslag som tagits fram under ledning av stadsledningskontoret (SLK) som viktiga underlag och visioner för den angelägna utvecklingen av Högdalstopparna. Nämnden tillstyrker SLK:s förslag om stadens vision för utvecklingsarbetet samt de fyra övergripande målsättningarna. Vi delar även SLK:s förslag till benämningar av de tre topparna. Staden har genom dessa förslag påbörjat arbetet med att ge Söderort ett centrum för rekreation. Rapporten 17 juni 2005 "Program för utveckling av Högdalstopparna" är ett viktigt steg i processen att utveckla Högdalstopparna till ett attraktivt och välbesökt rekreatiomsområde. I denna rapport konkretiserar man de önskemål några av stadens förvaltningar och lokala intressegrupper med invånare har haft. Det finns många engagerade och goda förslag i rapporten och det lokala inflytandet har varit framträdande i detta arbete.

För att arbetet med Högdalstopparna skall fortsätta med engagemang bland invånarna, förtroendevalda och tjänstemännen är nämnden angelägen om att fortsätta det öppna och processinriktade arbetssättet även i den mer konkreta planläggningen. Vi är inte nöjda med den etappindelning som SLK föreslagit. Vi anser att arbetena ska utföras mer sammanhållet under 2007 så att vi invånare snart kan njuta av ännu bättre och tillgängligare natur och park på Högdalstoppsområdet. Nämnden ser fram emot att 2007 starta arbeten i huvudsak enligt visionerna i program för utveckling av Högdalstopparna samt förslaget till fortsatt inriktning för Högdalstopparna. Söderortsvisionen och Översiktsplanen har sett på området på samma sätt. Det behövs gröna, skyddade områ-

den för rekreation. Vantör är grönt och skönt, det blir ännu bättre när dessa förslag genomförs. Närmast bör en mer detaljerad planering och projektering ske under 2006. Detta arbete skall ske i en gemensam organisation mellan de lokala stadsdelsnämnderna Farsta och Vantör.

Nämnden lägger till några principer som kommer att göra området än mer attraktivt. Dessa principer bör följa med i det fortsatta arbetet med Högdalstopparna. De ekologiska värdena skall tillvaratas, men framförallt utvecklas. Området är idag stört av buller. Flera olika nödvändiga verksamheter bidrar med sin del: garaget för tunnelbanan, Vantörs Återvinningscentral (ÅVC Vantör), fjärrvärmeverket, pendeltåget och bilvägarna. Dessa verksamheter bör bli medvetna om sin del i den totala ljudmiljön. Området bör bullerskyddas med planteringar och bullerplank. Nya aktiviteter som tillkommer bör inte bidra eller endast marginellt bidra med nytt buller. Högdalstopparna bör vara ett område där aktiviteten och rekreationen endast tar hjälp av besökarens egna muskler. Det gör att området får en tydlig frisksportkaraktär men också att ljud och buller hålls så lågt som möjligt. Hänsyn skall dock tas till tillgängligheten för funktionshindrade.

Ett område får en ny karaktär när man anlägger en väg. Det är oundvikligt att promenadvägar anläggs på Högdalstopparna, de underlättar framkomligheten och orienterbarheten och viss idrottslig aktivitet. Grusade vägar eller vägar med flis ger ett vänligare, mjukare intryck och smälter bättre in i den naturliga terräng som finns idag. Dock bör områdets tillgänglighet prioriteras i planarbetet.

Ljuskällor bör förekomma endast där det är nödvändigt. Besöker man topparna nattetid för att titta på utsikten så vill man betrakta ljuskällorna på avstånd.

Nämnden har erfårit att Stadsmuseet har ett antal nedmonterade hus bl a från gamla Klara. Delar av Högdalstoppen består enligt uppgift av rivningsmaterial från Klara. I det fortsatta arbetet ska undersökas om det går att använda något av dessa hus som café. Nämnden ser gärna ett café enligt SLK:s förslag på Högdalstoppen samt ett på Hökarängstoppen för skidåkare och andra besökare.

Nämnden anser att det bör anläggas ett hus vid Hökarängens bollplan för omklädning med dusch och bastumöjligheter. Detta hus kan även nyttjas av besökare till Hökarängstoppens skidbacke och Fagersjöskogens joggingbana. Nämnden är mycket angelägen om att inte Fortums fjärrvärmeanläggning vid Kvicksundsvägen tar mer av Högdalstopparnas område i anspråk. Någon kommande utbyggnad som tar mer mark i anspråk tillstyrks alltså inte av nämnden. Nämnden är vidare synnerligen angelägen om att det tillfälliga

bygglovet för SITA:s anläggning på fastigheten Örby 4:1, vid Kvicksundsgatan, inte förlängs. Anläggningen inkräktar menligt på Högdalstopparnas/Ekopark Syds gröna friområde. Det skräpar ner, ser fult ut, bullrar och är omgärdat av stängsel vilket många invånare som besöker området klagat över. Den lilla återvinningscentralen (ÅVC Vantör) kan vara kvar, alternativt flyttas under kraftledningen mer norrut på andra sidan Kvicksundsgatan. Det stora upplaget som SITA har kan rymmas där alternativt på annan plats. Det skämmer verkligen området för friluftsliv!

Nämnden har även med oro sett planerna på att anlägga Södra Inre tvärleden under Högdalstopparna med en upp- och nerfart vid Trollesundsvägen - Magelungsvägen, vid den nuvarande ingången till området från Högdalensidan. 55 000 bilar bedöms passera per dygn. Bullret, avgaserna och trafiken kommer avsevärt att störa fritidsområdet. Dessutom är nämnden oroad av konsekvenserna för sjön Magelungen om gräv- och sprängningsarbeten sker under Högdalstopparna - ingen vet vad som då kan laka ut! De tre topparna vilar på berg i dagen, morän och lera. Nämnden föreslår att denna planering avbryts.

*Reservation* anfördes av Marie Ljungberg Schött m fl (m), Lena Kling m fl (fp) och David Lindberg (kd), bilaga 1.

**Vantörs stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande av den 29 november 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Vantörs stadsdelsförvaltning instämmer i stort i det förslag till fortsatt utveckling av Högdalstopparna som projektgruppen tagit fram och föreslår att kommunfullmäktige godkänner förslaget till inriktning och ger berörda nämnder i uppdrag att genomföra programmet. Förvaltningen vill betona vikten av att ansvarsfördelningen inom staden tydliggörs i den fortsatta beredningen av ärendet och att det även tydliggörs om anläggningarna för skateboard är att betrakta som regelrätt idrottsanläggning, som en idrottsanläggning i parkmark eller som en reguljär parkinvestering.

Vantörs stadsdelsförvaltning vill särskilt framhålla följande synpunkter. Förvaltningen ser positivt på att dela upp genomförandet i 3 etapper. Det är dock önskvärt att den i programförslaget inarbetade skateboardanläggningen etableras under Etapp 1. Skateboardanläggningen kan attrahera en stor grupp ungdomar och vuxna. Om tillgängligheten förbättras, genom iordningställande av parkeringar och entréer samt förbättrade gångvägar, utan att det finns aktiviteter som kan öka besöksstätheten finns det risk för ökning av sociala problem och otrygghet i området. Skateboardanläggningen kan bidra till att det finns liv och rörelse i området under stora delar av året.

Vantörs stadsdelsförvaltning ser skateboardanläggning som viktig för hela regionen. Den föreslagna anläggningen håller internationell standard för tävlingar och trä-

ning. Genomförandet enligt programmet bör ske i samarbete med skateboardföreningar. Näringslivet har påpekat att skateboardanläggningen kan skapa underlag för butiker och restauranger.

I programmet finns ett förslag på en elbilbana som varken förankrats hos medborgargrupperna eller hos Vantörs stadsdelsförvaltning. Vantörs stadsdelsförvaltning anser inte att den passar i ett naturområde. Ljudet från banan kan vara störande för besökare i området och för boende i närheten.

**Storstockholms Lokaltrafik (SL)** har inkommit med ett yttrande som i huvudsak har följande lydelse.

SL har studerat skrivelsen "Förlag till fortsatt inriktning för Högdalstopparna". Vi har inget att invända mot de förändringar som föreslås. I det fortsatta arbetet måste hänsyn tas till SL:s anläggningar för tunnelbanan. Eventuella förändringar i det föreliggande förslaget som innebär påverkan på SL:s verksamhet måste diskuteras med oss.

**AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad** har inkommit med ett yttrande som i huvudsak har följande lydelse.

Intentionen i översiktsplanen är bland annat att säkerställa behovet av mark för återvinningsstationer, omlastningsstationer och för anläggningar som återvinner energi ur avfall. För att intentionen ska kunna uppnås föreslås följande förändringar och tillägg till förslaget.

1. Körbar väg markerad med 2 i illustrationsplanen mellan återvinningscentralen och kraftvärmeverket bör stängas av. Fortum Värme anser att en avstängning bidrar till att förtydliga gränsen mellan rekreationsområdet och industriområdet samt minskar risken för konflikter mellan rekreation och industriverksamhet. Den trafik som behövs för transporter upp till Hökarängstoppen leds förslagsvis via en förbättrad gångväg markerad med 6, alternativt via lämplig anslutning till den med 10 markerade förbindelsen.

2. I områdets norra del gränsande mot Högdalsdepån föreslår Fortum Värme att mark reserveras för att möjliggöra anläggandet av ett industrispår med en omlastningsstation för återvunnet material, bränslen och restprodukter. Ett industrispår kan sannolikt medverka till att förbättra trafiksituationen i området. Som följd av förslaget är det olämpligt med att anlägga den parkväg som är markerad med 7 i illustrationsplanen. Den föreslagna gångstigen söder om Högdalsdepån kommer att ligga på den plats som är lämpad för ett industrispår och bör därmed strykas.

3 Planen bör revideras så att den del som föreslås vara industrimark kommer att bestå av ett sammanhängande område som gränsar mot Högdalsdepån. Entré till rekreationsområdet bör inte ske via vägen mellan Högdalsdepån och kraftvärmever-

ket/återvinningscentralen. Innpassage till rekreationsområdet från Kvicksundsvägen sker lämpligen via de tillfartsvägar som ligger öster om Kraftvärmeverket.

**SITA Sverige AB** har inkommit med ett yttrande som i huvudsak har följande lydelse.

SITA driver i dag sorterings- och återvinningsverksamhet i del av området. Verksamheten är mycket viktig för miljöarbetet i Stockholms stad. Anläggningen är komplett och svarar för en stor del av återvinningsverksamheten i Stockholm. Den är oundgänglig och fungerar som ett nav för en betydande del av hantering av återvinningsmaterial i regionen.

SITA har satsat mycket på området då verksamheten där är i överensstämmelse med översiktsplanen från år 1999. (Se nedan beskrivet ur tjänsteutlåtandet). Stora investeringar har lagts ned i hela SITA:s verksamhetsområde. Två stora byggnader om vardera c:a 4.000 kvm har uppförts för hantering av byggavfall (29.000 ton/år) och tidningar (47.000 ton/år). Som ytterligare exempel kan nämnas att det Inom den södra delen av anläggningen har också nyligen anlagts omlastningsfickor i betong för kvalitetskontroll och mellanlagring av förpackningar av glas, metall, kartong samt plast. Här hanteras årligen c:a 22.000 ton förpackningar från hushåll i Stockholm.

Då återvinningen utvecklats mycket positivt finns i nuläget ett visst behov för utökning av verksamhetsområdet. För att möta krav på utökad sortering och återvinning är det viktigt att säkerställa behoven av mark för denna återvinningsverksamhet.

I tjänsteutlåtandet, på sid. 3 (6) anges bl.a. följande: "I översiktsplan 1999 är området närmast Högdalens kraftvärmeverk markerat som verksamhetsområde och inriktningen är att mark ska reserveras för återvinningsstationer, omlastningsstationer och för anläggningar som utvinner energi ur avfall."

Beträffande föreslagna gångvägar i och till området vill vi framföra att infarten från norr, från Kvicksundsvägen, till rekreationsområdet anser vi mindre lämplig som gångväg. Detta för att stora och tunga trafikflöden till Högdalens förbränningsanläggning, renhållningsförvaltningens återvinningscentral samt SITA:s återvinningsanläggning, vilket skapar en riskfylld trafikmiljö för de gående.

SITA önskar ta del av vilka förutsättningar och planer som finns för områdena närmast SITA:s verksamheter.

**Företagsgruppen Högdalen** har inkommit med ett yttrande som i huvudsak har följande lydelse.

Högdalens företagarförening har mottagit förslaget för Högdalstopparna, och har inga negativa synpunkter på rekreationsområdet som helhet utan tvärtom, förutsatt att rekreationsområdet inte stör industriområdets verksamhet, som det ser ut idag. Vi är snarast positiva till topparnas kommande förbättringar.

För övrigt anser vi att den ökade genomfartstrafiken är ett gissel för oss som verkar i industriområdet och önskar någon form av begränsning. Idag tycks de flesta tro att Stallarholmsvägen är en huvudled, vilket gör det nästan omöjligt att komma ut från sidogatorna.

Vi kan dock inte gå ut med ett heltäckande svar då vi inte har informerat våra medlemmar i föreningen förrän vi har haft vårt årsmöte i mars 2006.

#### MOTIONEN

I motion (2005:26) av Henrik Ehrenberg (kd) angående samordning av planerna för Högdalstoppen med omnejd anføres att det finns en förvirring kring planerna på att utveckla området runt Högdalstoppen. Motionären ser en risk att de olika förslagen inte harmonierar med varandra och förordar att staden tar ett helhetsgrepp kring området. I motionen förordas en etablering av idrotts- och friluftscentrum där olika anläggningar integreras för att höja områdets status och attraktionskraft. Motionären föreslår att fullmäktige ger ”idrottsnämnden i uppdrag att till kommunfullmäktige lägga fram ett förslag på ett idrotts- och friluftscentrum kring Högdalstoppen”.

*Bilaga 4 Motion 2005:26*

#### REMISSER

Motionen har remitterats till stadsledningskontoret, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd och Vantörs stadsdelsnämnd.

**Stadsledningskontorets** tjänsteutlåtande av den 10 januari 2006 gällande motionen har följande lydelse.

Stadsledningskontoret kan beklaga att det tycks ha uppstått förvirring kring planerna på att utveckla Högdalstopparna. Stadsledningskontoret har dock efter det att motionen lämnades i mars 2005 inkommit med ett samlat inriktningsförslag för Högdalstopparna. Förslaget syftar till att ta ett samlat grepp kring områdets framtid på det sätt som efterfrågas i motionen. Stadsledningskontorets bedömning är att detta inriktningsförslag torde motsvara det omnämnda förslaget till ”idrotts- och friluftscentrum kring Högdalstoppen”.

Inriktningsförslaget har remitterats till berörda stadsdelsnämnder och facknämnder och det kvarstår knappast några större oklarheter kring inriktningen för arbetet med Högdalstopparna. Förslaget kommer enligt föredragande rotel att behandlas av kommunfullmäktige våren 2006.

I övrigt hänvisar stadsledningskontoret som svar på motionen till sitt tjänsteutlåtande avseende inriktningsförslaget (dnr 328-3467/2005) daterat 2005-08-30.

**Idrottsnämnden** har inte inkommit med något svar på remissen.

**Miljö- och hälsoskyddsnämnden** beslutade den 31 augusti 2005 att bifalla förvaltningens tjänsteutlåtande av den 16 augusti.

*Reservation* anfördes av *Jakob Forssmed* (kd), *bilaga 1*.

*Reservation* anfördes av *Magnus Hellström* (m), *Lena Bring* (m) och *Torbjörn Erbe* (m), *bilaga 1*.

**Miljöförvaltningens** tjänsteutlåtande av den 16 augusti 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Miljöförvaltningen delar motionärens uppfattning om behovet av att ett helhetsgrepp tas för planeringen av Högdalstoppen med omnejd, utifrån framställda behov av plats för idrott- och friluftsverksamhet. En sådan planeringsambition ligger i linje med stadens miljöprogram som anger att Stockholmarna skall erbjudas en attraktiv och hälso- samt utomhusmiljö och uppmuntras att besöka och vistas i parker och naturområden. Miljöförvaltningen anser dock att frågan om samordningen av denna planering endast är en del i behovet av en mer att frågan om samordningen av denna planering endast är en del i behovet av en mer övergripande planering för området kring Högdalen med omnejd. Miljöförvaltningen har vetskap om att planeringen pågår för bostäder, infrastruktur m.m. vilket, enligt förvaltningen, motiverar en övergripande planering i form av t.ex. ett områdesprogram. Miljöförvaltningen anser att idén är utmärkt att etablera ett idrotts- och friluftscentrum där flera verksamheter kan integreras. Förvaltningen avser i det följande, utifrån miljö- och hälsosynpunkt, ange förutsättningarna för hur ett idrotts- och friluftscentrum skulle kunna tillskapas

Miljöförvaltningen inser de fördelar, i form av bl.a. samverkan och integration, som ett idrotts- och friluftscentrum kan innebära. Beskrivningen av de verksamheter som skulle omfattas av ett sådant centrum, innebär dock ett behov av relativt omfattande markytor.

Miljöförvaltningen kan inte se att sådana omfattande byggnadsvolymer kan lokaliseras till området kring Högdalstoppen. Aktuellt område är starkt kuperat vilket skulle kräva omfattande markarbeten. Risk föreligger även att marken innehåller föroreningar. En viktig utgångspunkt för kommande markanvändning inom området för Högdalstoppen är, anser Miljöförvaltningen, att den kan förenas med såväl nuvarande som framtida verksamheter inom området för Högdalens kraftvärmeverk m.m. Lämpligheten att lokalisera idrottsanläggningar som sannolikt kommer att innehålla fasta arbetsplatser i anslutning till Högdalens kraftvärmeverk, är därvid inte prövad. Området kring Högdalstoppen innehåller höga natur- och rekreationsområden, med bl.a. ett för

Stockholm unikt större ruderatmarksområde (störd miljö såsom t.ex. avfallsplats) med tillhörande speciella flora och fauna. Området utgör därvid en del av en Stockholms regionala gröna kilar i form av Hanvedkilen. Alternativa lämpliga markytor för ett idrotts- och friluftscentrum, anser miljöförvaltningen, saknas i närområdet. Det område som kallas Högdalstriangeln bedömdes av miljö och hälsoskyddsnämnden år 2004 , genom bl.a dess goda närhet till kollektivtrafik, vara lämpat för bostadsändamål. Ett annat alternativt område är det mellan Nynäsbanan och Magelungsvägen omedelbart norr om befintlig bensinstation i Högdalen. Detta område används idag för kommersiell verksamhet i form av byggnader för lageruthyrning. Att lokalisera anläggningen till den närliggande Majroskogen alternativt till en plats inom Rågsveds friområde, är enligt Miljöförvaltningen, inte acceptabel då mycket värdefulla natur och rekreationsområden därvid skulle beröras. Ett återstående alternativ kan utgöras av en lokalisering av föreslagna anläggningar i anslutning till gubbängens idrottsplats, genom att överdäcka delar av Örbyleden. En överdäckningen av leden innebär att redan exploaterad mark nyttjas samtidigt som en kraftig barriär bryts för såväl människor som djur och växter. Åtgärden kan förbättra tillgängligheten för rörligt friluftsliv i Hanvedenkilens sträckning från Huddinge kommun via Högdalstopparna och Majroskogen ända till Svedmyraskogen, ett område som skulle kunna kallas ”Ekopark Syd” Miljöförvaltningen är medveten om att en sådan lösning är kostsam. Samtidigt pågår en planering för upprustning av Örbyleden, vilken bl.a. inbegriper förslag om överdäckning av delar av leden. Miljöförvaltningen menar att planeringen för ett idrotts- och friluftscentrum och upprustningen av Örbyleden här skulle kunna samordnas. Fördelar med en etablering av ett idrotts- och friluftscentrum i anslutning till Gubbängens idrottsplats, är att befintlig kollektivtrafik kan utnyttjas liksom platsens kontakt med områdets gång- och cykelvägnät. Detta anser Miljöförvaltningen är viktigt för tillgängligheten för ungdom som i många fall är hänvisade till dessa transportsätt. Ett idrotts- och friluftscentrum vid en befintlig idrottsanläggning bör även kunna innebära samordningsmöjligheter med dagens idrottsverksamhet, inte minst vad gäller skötsel. Ett idrotts- och friluftscentrum vid Gubbängens idrottsplats ger en nära kontakt med Högdalstopparna, vilka har studerats för att bli ett framtid attraktivt rekreationsområde. I ett nyligen presenterat programarbetet föreslås Högdalstopparna utvecklas till ett rekreationsområde för bl.a. friluftsliv och naturupplevelser där förslagen markanvändning anses kunna utvecklas i anslutning till dagens verksamheter såsom återvinningsverksamhet och Högdalens kraftvärmeverk.

**Stadsbyggnadsnämnden** beslutade den 8 december 2005 att svara på remissen och överlämna och åberopa stadsbyggnadskontorets utlåtande.

**Stadsbyggnadskontorets** tjänsteutlåtande av den 15 november 2005 gällande motionen har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktige beslutade i april 2004 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ”tillsätta en arbetsgrupp för att utreda den fortsatta användningen av Högdalstopparna”. Stadsledningskontoret har lett en projektgrupp med företrädare för flera av stadens berörda förvaltningar. Syftet har varit att ta fram förslag till vision och gemensam inriktning för utvecklingen av de tre topparna. Projektgruppens arbete har samordnats med ett lokalt utvecklingsarbete kring Högdalstopparna inom stadsdelsförnyelsen.

Stadsledningskontoret skickade i oktober 2005 projektgruppens förslag till fortsatt inriktning för Högdalstopparna på remiss. Fyra övergripande inriktningar föreslås styra det fortsatta utvecklingsarbetet.

1. Iordningställa en **välkomnande offentlig miljö** i området.
2. Staden ska verka för en **mångfald av aktiviteter** i området.
3. Ta tillvara och utveckla de **ekologiska värden** som finns i delar av området.
4. Staden ska verka för **förstärkt drift och underhåll** i området.

Programförslaget innefattar en bruttolista över åtgärder som illustrerar de föreslagna övergripande inriktningarna för området som helhet och för de tre olika topparna. I programmet studeras även de förslag och idéer som inkommit inom ramen för Stadsdelsförnyelsen. Åtgärderna som ingår i programförslaget är inte heltäckande. Projektgruppens uppfattning är att det finns stora möjligheter att i framtiden inrymma fler verksamheter som stämmer överens med förslaget till övergripande inriktning för Högdalstopparna.

**Farsta stadsdelsnämnd** beslutade den 25 augusti 2005 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande av den 29 juli 2005.

*Särskilt uttalande* gjordes av ordföranden *Tomas Rudin m fl* (s) samt ledamöterna *Inger Stark* (v) och *Pekka Koskenvoima* (mp), *bilaga 1*.

**Farsta stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande av den 29 juli 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Farsta stadsdelsförvaltning har som förslag till svar på motionen sammanställt en redovisning över den samordning som har skett och hur långt arbetet med planerna för Högdalstopparnas framtid har framskridit.

Rörande förslaget som motionen utmynnar i, så instämmer stadsdelsförvaltningen i behovet av en central samordning av planeringen för Högdalstopparna. Men förvaltningen tar inte ställning till huruvida denna centrala samordning ska ligga hos Idrottsnämnden eller någon annanstans.

Men förvaltningen vill framhålla det mycket goda samarbete som bedrivits berörda förvaltningar emellan i denna fråga.

Konsultens arbete bör av nämnden inte tolkas som ett färdigt förslag för nämnden att ta ställning till, utan som en redovisning inför nämnden av hur långt arbetet har fortskridit.

### **Bakgrund:**

Högdalstopparna var Stockholms stads sista tipp inom kommungränsen.

Den sista tippverksamheten avslutades år 2000. När området en gång planerades, så var tanken att genom aktiv landskapsplanering göra det möjligt att utveckla en större vintersportanläggning här. Den målsättningen fullföljdes emellertid inte.

Utifrån två olika motioner, av Leif Rönngren (s) och Yildis Kafkas (mp) rörande behovet att göra någonting av Högdalstopparna, så beslöt kommunfullmäktige att de olika idéerna för topparnas framtid ska samordnas.

En tjänstemannagrupp från berörda förvaltningar, sammankallad av SLK, har sedan dess arbetat med frågan. Samtidigt så har stadsdelsförnyelsen i Farsta och Vantör samarbetat med att insamla, bearbeta och förankra önskemål och idéer från boende och verksamma i Farsta och Vantör rörande topparnas framtid.

Eftersom de olika idéerna och önskemålen från boende och verksamma har blivit långt fler och långtgående än vad man antog när stadsdelsförnyelserna började arbeta med frågan, så har en fristående konsult anlitats, på Farsta och Vantörs stadsdelsnämnders uppdrag, för att sammanställa, balansera och sammanfatta de olika önskemålen och förslagen till en sammanhållen, möjlig vision.

Detta arbete "Program för utveckling av Högdalstopparna" redovisas i bilaga till detta tjänsteutlåtande.

Intentionerna i detta program är så omfattande att genomförandet av ett sådant program bör betraktas som en stadsövergripande fråga.

Det som återstår att göra innan ett färdigt förslag kan tillställas Kommunfullmäktige för ställningstagande är ett framtagande av skötselplan för området, samt sammanställa kostnadsberäkningar för de olika delarna i programmet.

Enligt SLK:s planering så ska förslaget lämnas till rotel 2 i vecka 35, som sänder ut en remiss till berörda nämnder, inklusive Farsta, i vecka 38 –39. Därefter ska kommunfullmäktige fatta beslut i frågan.

### **Tjänstemannagruppens arbete:**

Förvaltningarnas tvärarbetsgrupp för Högdalstopparna, internt kallad "Toppgruppen", består av representanter för SLK, Farsta stadsdelsförvaltning, Vantörs stadsdelsförvaltning, Idrottsförvaltningen, Markkontoret (tidigare GFK), stadsbyggnadskontoret samt Renhållningsförvaltningen.

Gruppen har träffats med viss regelbundenhet ett femtontal gånger sedan uppdraget gavs från kommunfullmäktige.

Det man har arbetat med är informationsutbyte och förankring berörda förvaltningar emellan. Adresser till kontaktpersoner i olika av topparna berörda föreningar och

andra intressegrupper har förmedlats. Plansituationen för topparna har studerats. Bättre kartunderlag har tagits fram och fördelats. För att underlätta planeringsarbetet har de tre i området ingående topparna namngivits, eftersom namnet "Högdalstoppen" för att benämna hela området är osakligt, då det handlar om tre klart åtskilda toppar belägna i två olika stadsdelsnämndsområden. Namnet "Högdalstoppen" är därför reserverat för den topp som rent geografiskt ligger närmast Högdalen. De andra topparna är nu benämnda "Hökarängstoppen" respektive "Fagersjötoppen". Deras respektive geografiska placering framgår då av namnet. Hela området sammantaget benämns "Högdalstopparna", i pluralis, för att markera att det är flera toppar.

På uppdrag av Farsta och Vantörs stadsdelnämnder så har genom tjänstemannagruppen en fristående konsult anlitats, med uppdraget att balansera de olika förslag och idéer som kommit fram för topparnas framtida användning.

Detta för att undvika att de olika förslagen till topparnas användning inte skulle harmonisera med varandra.

Tjänstemannagruppen har även utgjort referensgrupp för konsultens fortlöpande arbete. Det som då har dryftats är säkerhetsfrågor, tillgänglighetsfrågor, behovet av att få in mer människor i området, möjligheterna att göra hela omnejden attraktivare genom olika aktivitetsmöjligheter i området, faktiska möjligheter att bygga anläggningar enligt olika önskemål, biologisk mångfald samt mycket annat.

#### **Stadsdelsförnyelsearbetet:**

Den 24:e februari 2005 beslutade Farsta stadsdelsnämnd följande:

*Farsta stadsdelsnämnd beslutar att tilldela 0,250 mnkr för att ta fram ett konkret programförslag om Högdalstopparna i enlighet med detta tjänsteutlåtande.*

*Beslutet gäller under förutsättning att Vantörs stadsdelnämnd beslutar att stödja framtagandet med samma belopp, dvs 0,250 mnkr.*

Vantörs stadsdelsnämnd fattade motsvarande beslut den 17:e februari.

Stadsdelsförnyelsen i Farsta och Vantör har, alltsedan sina respektive nämnders beslut, aktivt samarbetat med boende och verksamma i Farsta och Vantör, för att få fram lokala synpunkter, önskemål och förslag till vad topparna kan användas till.

Ett tiotal öppna möten har hållits, omväxlande i Hökarängen och Högdalen. Särskilda träffar har ägt rum med olika föreningar och intressegrupper.

Speciellt intressant har varit att hitta de ganska stora grupper av intresserade, som åtminstone från förvaltningens perspektiv tidigare varit mer eller mindre okända.

De olika förslag till anläggningar som redovisas i konsultrapporten är till största delen framsprungna ur detta arbete.

#### **Konsultens arbete:**

Konsulten har anlitats av GFK och bekostats av Farsta och Vantörs stadsdelsförnyelsemedel, på uppdrag av stadsdelsnämnderna i Farsta och Vantör.

Anledningen var att det uppstod ett behov att på ett objektivt sätt sammanställa och balansera de olika uppdrag och önskemål rörande Högdalstopparnas framtida användning, som inkommit under arbetets gång.

Syftet har varit att dela upp och fördela olika anläggningar så att de inte ska kollidera med varandras intressen eller med allmänhetens tillträdeskrav och med de ekologiska värden som finns på topparna.

De i tjänstemannaarbetsgruppen deltagande förvaltningarna har alla förklarat sig nöjda med konsultens arbete.

### **Förvaltningens synpunkter:**

Farsta stadsdelsförvaltning har som förslag till svar på motionen sammanställt en redovisning över den samordning som har skett och hur långt arbetet med planerna för Högdalstopparnas framtid har framskridit.

Rörande förslaget som motionen utmynnar i, så instämmer stadsdelsförvaltningen i behovet av en central samordning av planeringen för Högdalstopparna. Detta kan även komma att behövas om alla delförslagen i visionen förverkligas. Området kommer då troligen att utgöra en angelägenhet för stora grupper Stockholmare, inte bara för innevånare i Farsta och Vantör. Även grannkommunernas innevånare kan tänkas vilja utnyttja de faciliteter som då förläggs till topparna. Men förvaltningen tar inte ställning till huruvida denna centrala samordning ska ligga hos Idrottsnämnden eller någon annanstans.

Stadsdelsförvaltningen anser att det hittillsvarande arbetet med Högdalstopparna har gått bra.

Genom stadsdelsförnyelsens arbete så har de olika förslagen stöd av olika boende och intressegrupper. Detta ska inte nödvändigtvis tolkas som att alla är nöjda med allt. Några vill alltid ha mer, eller få det de får någon annanstans. Men i det stora hela så är man nöjd och inser att andra intressen måste ha samma rättigheter som det egna.

Stadsdelsförvaltningen vill även betona möjligheterna i denna vision, som dels avsevärt kan höja attraktionskraften i hela grannskapet, dels innebär återskapandet av grönområden för biologisk mångfald, vilket i sin tur förbättrar de gröna sambanden i den gröna kilen, Hanvedenkilen, mellan skogarna i Huddinge och Fagersjöskogen.

Socialt så innebär de olika aktiviteterna fler sportmöjligheter, både för ungdomar och för andra.

Potentialen för att i förverkligandet av visionen engagera ungdomar bör betraktas som anmärkningsvärt stor.

Stadsdelsförvaltningen ser fram emot det fortsatta arbetet med denna fråga och hoppas att intentionerna som redovisats i konsultens sammanställning ska gå att genomföra fullt ut.

Slutligen måste emellertid stadsdelsförvaltningen framhålla, att kostnaderna för att iordningställa topparna utifrån visionen i programmet, långt skulle överskrida stadsdelsförvaltningens kommande tillgängliga investeringspengar, även om denna kostnad skulle delas med Vantörs stadsdelsförvaltning.

Delar av investeringsbehovet bör kunna lösas med hjälp av sponsring, men en central finansiering är nödvändig för att det hela ska kunna förverkligas.

**Vantörs stadsdelsnämnd** beslöt den 16 juni 2005 att anta förvaltningens tjänsteutlåtande som remissyttrande.

*Reservation* anfördes av *Niklas Kristoffersson m fl* (m), *Henrik Ehrenberg* (kd) och *Lena Kling m fl* (fp) till förmån för eget förslag till beslut enligt *bilaga 1*.

**Vantörs stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande av den 24 maj 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Framtiden för Högdalstoppen med omnejd liksom fler idrottsanläggningar i Vantör är en angelägenhet för många boende i Vantör.

Mot den bakgrunden har stadsdelsnämnden tagit ett beslut att inom ramen för Stadsdelsförnyelsen och i samarbete med Farsta stadsdelsnämnd samt markkontoret anlita en konsult för att väga samman alla förslag kring Högdalstoppen med omnejd. Detta arbete sker i samråd med medborgargrupper inom områden som kultur, skateboard, discgolf, tillgänglighet, backhoppning som framkommit inom ramen för arbetet med Stadsdelsförnyelsen.

Som underlag för planering av parkprojekt inom stadsdelsnämndens ansvarsområde har en sammanställning gjorts av de projekt som finns upptagna i gatu- och fastighetsnämndens nuvarande flerårsplan för 2006-2008.

Vantör är en av de första förvaltningsområden för vilket markkontoret i samarbete med stadsdelsförvaltningen arbetar med att framställa en parkplan. Planen skall fungera som ett planeringsunderlag med ett tidsperspektiv på ca. tio år. Förvaltningen avser att tillsammans med markkontoret och i dialog med allmänheten formulera planens konkreta mål och prioriteringar under hösten 2005. Ett förslag till beslut angående parkplan bör kunna redovisas för stadsdelsnämnden innan utgången av 2005.

Konsultens arbete med Högdalstoppen med omnejd samt samarbetet kring parkplanen kommer att ge konkreta förslag på såväl ett idrotts – och friluftscentrum kring Högdalstoppen med omnejd som förslag kring Ekopark syd.

## RESERVATIONER M.M.

Program för utveckling av Högdalstopparna

### **Farsta stadsdelsnämnd**

Reservation anfördes av Birgitta Holm m.fl. (m), Inga-Lill Persson m.fl. (fp) och Peter Molin (kd) enligt följande.

Vi anser att nämnden skulle ha beslutat att bifalla förvaltningens förslag till beslut.

### **Vantörs stadsdelsnämnd**

Reservation anfördes av Marie Ljungberg Schött, m fl (m) till förmån för eget förslag till beslut att yrka bifall till förslag och som tillägg en anförandetext enligt nedanstående särskilda uttalande.

Särskilt uttalande gjordes av Marie Ljungberg Schött, m fl (m) Lena Kling m fl (fp) och David Lindberg (kd) enligt följande.

Det är angeläget för både människorna i Vantör och i andra delar av Stockholm att området på och runt Högdalstopparna iordningställs för rekreation och fritids aktiviteter. Detta arbete måste genomsyras av tanken att det ska vara en hållbar inriktning som kan fungera för människor under en lång tid. Finansieringen bör i första hand sökas från företag, klubbar och medborgare. Områdets miljö bör i största möjliga utsträckning bevaras och området måste bli attraktivt för många olika människor och många olika sporter. Det är viktigt att alla olika åldersgrupper kan känna sig välkomna i området, oavsett om man är en grupp äldre på promenad, barn som behöver utrymme att leka eller ungdomar som vill utöva tuffare sporter. Området måste vara levande och vända sig till alla. Det är därför angeläget att det finns goda parkeringsmöjligheter i anslutning till topparna och att det ges möjlighet till etablering av någon enklare restaurang, café eller liknande.

## Motionen

### Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Jakob Forssmed (kd) reserverade sig mot nämndens beslut enligt följande.

1. miljö- och hälsoskyddsnämnden förutsätts informeras om förorenad mark konstateras samt att anmälan sker till samma nämnd innan markarbeten påbörjas
2. därutöver anföra följande.

Högdalstopparnas framtid har under många år diskuterats, men tyvärr har samordningen och planeringen för Högdalstopparna länge brustit. Kristdemokraterna har under lång tid, främst genom agerande i stadsdelsnämnd och kommunfullmäktige av Henrik G. Ehrenberg, påtalat både behovet av samordning och presenterat olika idéer för hur utvecklingen av området ska kunna ske.

Att en samlad strategi nu presenteras är bra, även om ambitionsnivån kunde vara högre och visionsviljan större för att skapa något unikt och betydelsefullt för en stor region och skapa attraktionskraft också utanför stadskärnan. Inte minst skateboard-satsningen med tävlingsarena skulle kunna betyda oerhört mycket.

Vi ser gärna att området blir ett centrum för rekreation och friluftsliv. Det finns många spännande förslag bl a i Vision söderort och i arbetet med Ekopark Syd, samt intressanta planer att låta privata företag anordna tält för golfträning och innebandyhallar i områdets omedelbara närhet. En del av dessa förslag har lyckats bli en del av den nu presenterade strategin. Det är viktigt att den fortsatta planeringen inte sker så att de olika projekten motverkar varandra.

Magnus Hellström (m), Lena Bring (m) och Torbjörn Erbe (m) reserverade sig mot beslutet enligt följande.

1. avslå förvaltningens förslag till beslut
2. därutöver anföra följande

Det är förhastat att låsa in ännu mer mark runt Stockholm i naturreservat. Att inrätta naturreservatet kan vara en väg för att säkerställa god tillgång till grön- och naturområden, men är inte på något sätt det enda. Begreppet ”naturreservat” innebär inte automatiskt något naturskydd, utan ger i princip endast ett skydd mot att marken tas i anspråk för bebyggelse. Det blir mot den bakgrunden viktigt att väga nya naturreservat mot behovet av ny bebyggelse. I planeringen för framtida grön- och naturområden måste hänsyn tas till framtida tillväxt i staden och behovet av bebyggelse infrastruktur. Det nu aktuella området bör kunna fungera som ett rekreationsområde utan att göras om till naturreservat.

## **Farsta stadsdelsnämnd**

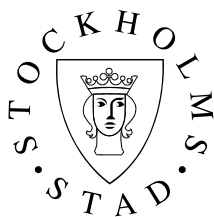
Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Tomas Rudin m fl (s) samt ledamöterna Inger Stark (v) och Pekka Koskenvoima (mp) enligt följande.

När det gäller Högdalstopparnas framtid har Farsta och Vantörs stadsdelsnämnder tagit ett initiativ för att driva fram en stadigvarande förbättring av området som friluftsområde. Vår ambition är att Högdalstopparna ska bli en friluftstillgång för hela staden. Då flera initiativ från stadens sida varit tillfälliga eller runnit ut i sanden valde vi att använda stadsdelsförnyelsemedel till en konsult vars uppgift blev att sammanställa de idéer som finns för området. Denna sammanställning ska i ett särskilt ärende redovisas för stadsdelsnämnden i september. Att nu som svar på en motion överlämna en sammanställning av det pågående arbete i detta för nämnden ännu ej redovisade visionsarbete är bakvänt. Vi instämmer i allt väsentligt i förvaltningens ekonomiska synpunkter men kan inte ta ställning i sak eftersom ärendet ännu är okänt för nämnden. Vi har för avsikt att återkomma med synpunkter rörande Högdalstopparnas framtid när den av oss anlitade konsultens rapport är redovisad i ett berett ärende.

## **Vantörs stadsdelsnämnd**

Reservation anfördes av Niklas Kristoffersson m fl (m), Henrik Ehrenberg (kd) och Lena Kling m fl (fp) till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

Att Vantör anlitat en konsult för att väga samman de förslag som finns för området är i sig positivt. Problemet för Vantörs del, som ofta visat sig genom att flera förvaltningar parallellt planerar för verksamhet eller byggnation på samma plats, är att det inte är Vantör som sedan ska genomföra projekten. När Vantörs arbete med en sammanställning och sammanvägning av förslagen är klart måste processen komma vidare för att vi inte ska hamna i samma situation som så många gånger förr; Förslagen finns, men det finns ingen som är ansvarig för att de genomförs eller att de genomförs som en sammanhållen enhet. Ansvar för områdets framtid bör därför gå vidare till en central förvaltning när arbetet i Vantör är slutfört.



## KOMMUNFULLMÄKTIGE

### Motioner

2005:26

2005:26

#### **Motion av Henrik G Ehrenberg (kd) om samordning av planerna för Högdalstoppen med omnejd**

*Dnr 328-1272/2005*

Turerna kring framtiden för Högdalstoppen med omnejd, inklusive naturområdet ned mot Magelungen, har under den första delen av 2005 skapat förvirring och viss förstämthet bland politiker och tjänstemän i stadsdelen Vantör.

De beslut som verkar mest aktuella är ett från fullmäktige där de olika idéerna ska samordnas, samt ett beslut från Farsta och Vantörs stadsdelsnämnder att använda pengar ur stadsdelsförnyelsen för att på sitt håll samordna de olika förslag och tankar som finns, samt att till slut lägga fram ett konkret förslag.

Enligt uppgift innebär dock fullmäktiges beslut att inga konkreta förslag kommer att komma. I praktiken ser frågan mest ut att bevakas.

Nyligen passerade dessutom ett byggnadsärende Vantörs stadsdelsnämnd, i vilket det föreslogs bostäder i det som kallas Högdalstriangeln. Sammanträdet efter var dock Idrottsförvaltningen på besök i stadsdelsnämnden och föredrog planer på att dels bygga golftält i anslutning till nämnda triangel, dels att triangeln skulle vara en utmärkt plats för diverse inomhushallar för idrottsutövning.

Dessutom kommer det att etableras en frisbeegolfbana på Högdalstoppen, samtidigt som stadsdelarna Vantör och Farsta utreder möjligheterna att anlägga en skateboardarena i området. Det senare ett förslag från aktiva, men ej förankrat i Idrottsförvaltningen, enligt uppgift.

Sedan tidigare finns dessutom förslag på en arkitektävling, som passerat fullmäktiges bord, och ett förslag om att etablera en "Ekopark syd" i området.

För att ytterligare komplicera bilden arbetar åtskilliga lokalpolitiker i området för att det ska etableras en innebandyarena i Rågsveds centrum.

Det finns anledning att oro sig för att de olika förslagen till slut inte harmonierar med varandra. Det bästa för området vore om ett helhetsgrepp kunde tas där det etableras ett idrotts- och friluftscentrum där inomhushallarna, golf-tälten, frisbeegolfbanan, innebandyarenan och friluftsområdet kunde integreras och på ett konkret sätt höja områdets status och attraktionskraft.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår jag kommunfullmäktige besluta

att ge idrottsnämnden i uppdrag att till kommunfullmäktige lägga fram ett förslag på ett idrotts- och friluftscentrum kring Högdalstoppen.

Stockholm 21 mars 2005

*Henrik G Ehrenberg*